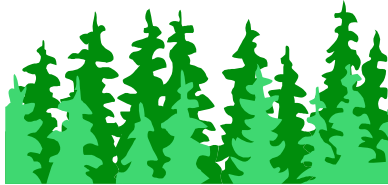

tsók módúr by M.K.Raina

tsók módúr

by

M. K. Raina

**Dedicated
to**

Bobuji

My father

ॐ

नमामि त्वां शारदा देवीं, महाभागीं भगवतीम्
कश्मीर पुरवासिनीं, विद्या दायिनीम्
रक्ष माम् रक्ष माम्।
नमामि त्वाम्।

Book : **tsók módúr**

Author : M. K. Raina

First Edition : January 2004

Price : Rs. 50.00

Printed at : Sharada Printers
Vasai 401 202.

Published by : **Expressions**
Printers & Publishers
Ground Floor, Pushp Vihar,
Shastri Nagar, Vasai Road (W),
Dist. Thane 401 202,
Maharashtra.

© M.K.Raina.

No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, except for criticism or review in print or electronic media, without the explicit permission of the author.

Contents

Preface

Foreword

About the Author

haväl'hêth

bätúl

dârûhòr

vatûkhùr

patsh

nâsîhath

1 Preface

Kashmiri literature has been enriched by many a writer of repute from a long time, but post independence period saw a flurry of young and enthusiastic playwrights and story writers, to whom I have always looked up to.

My intrinsic urge to write stories and poems was fortified when some of my earlier compositions were accepted for publication by the Srinagar Times (Srinagar) in late eighties and Koshur Samachar (Delhi) in late nineties. The dormant cinders were suddenly ignited in the post-exodus era and ever since I have been following my instinctive influence to write seriously.

'tsók módúr' is my maiden attempt to consolidate my six short stories which are more based on the realities of our life. The stories contained in this volume, mostly depict the emotional part of Kashmiri psyche. We rarely forget the time when agonies and bad luck befall, not only on us, but also on others, even remotely connected to us. We have always worried when some unfortunate incident took place even in our neighbourhood, be it a Muslim or a Pandit family. We were a class who would not make merry on our achievements as much as we would bereave on other's agonies. We always tried to share other's grief. So be it he, you or me suffering, we all shared it. And such incidents have imprinted a non-fading seal on my psyche, which is the quintessence of my stories.

While working on the 'Basic Reader for Kashmiri Language' for Project Zaan, we evolved an Indo-Roman script, to enable those people to read Kashmiri who are not well versed with the Devanagari. I have utilised the same type in this book, to reproduce the stories, for benefit of such readers. This enables me to promote this type, side by side with the Devanagri-Kashmiri, as my bit of contribution towards furthering the cause of the Kashmiri language. A key to reading both Devanagari-Kashmiri as well as Indo-Roman texts, is given at the start of the book.

I am not writing this 'Preface' in Kashmiri for a reason. General masses do not seem to be much interested in reading a book written in Kashmiri. So I would like the people to go at least through this 'Preface' to know the background, my stories are based on. May be, after that, they feel like reading a few pages into the book.

I must record here my deep gratitude to Shri J.L. Manwati for making an indepth study of the stories and their characters, and also for writing an illuminating Foreword to the book.

M. K. Raina

E-mail: rainamk1@yahoo.co.in

Basant Panchmi
January 26th 2004.

---

2 Foreword

" ..... an inquisitive mind, a restive soul and a sensitive psyche, had from the very childhood made an indelible mark on my daughter, which, after so many years, helped her to describe vividly, the childhood memories in her award-winning book *The God of Small Things*", remarked Arundhati Roy's mother, when asked about the latent talent of her daughter.

Very true, it is only the yearning sensitive soul which can get enveloped into ecstasy or remorse mode, which manifests itself through pen, either in prose or in poetry.

tsók módúr is a collection of six short stories in Kashmiri, authored by Shri M.K.Raina, a civil engineer by profession, whose childhood passion and flair for writing saw its fruition after his sensitive soul was lacerated by the exodus of Pandits from Kashmir.

Yet, the Volume has rightly been titled as 'Sweet & Sour' because the soul of the author even now harbours 'sweet' memories of 'Batta-Musalman' relationship, though turned 'sour' now, yet he refrains to term the memories as 'bitter'.

The content-fabric of the stories of the Volume may have the weave of fiction, but the weft strongly draws upon the emotive and sensitive nature of human beings. Whether it is the character of an elderly person 'Sáháb' who doesn't hesitate to cheat innocent school children in nâsîhath; or Shâfiqa's middle class mentality to show off, and young Jilà's bragging to impress the less-privileged village youth in vatûkhûr; or gullibility of womenfolk getting cheated by smart con-men and unflinching faith of Sônûbatan¹ in the miracles of Jân Sâb as in patsh; or the inherent characteristics of jealousy and envy between sisters-in-law and flow of human milk of an adopted son Kúmâr Jì over the curt behaviour of the real son Shàdì Lâl towards his parents under the influence of his wife, as in dârûhòr; or the uncompromising relation of 'Saas & Bahu' in havâl¹hêth and ultimate realisation of Lilâvâti - the 'Saas' about the caring nature of her 'Bahu'; or human character of shunning away from friends and relations in adversity and the belief of Kamâl Sâb that 'no one is born bad, but circumstances make him so', as in bātûl - reveal that the characters of all the stories are not fictionalised but earthly and mundane in nature. This art of 'prose-narration' of the author in chaste Kashmiri language makes a reader feel that he is 'somewhere and somehow' related to the characters of these stories. Another quite discernible trait of the author is his skill of blending of sub-plots with the main plot of the story, which, without any exhaustive parenthetic explanation, has helped the author to metamorphose his stories into a running and engrossing narration. Here, perhaps, engineering background of the author has helped him to achieve the right mix of empirical sense of human emotional characterisation with intensity of sensibilities and susceptibilities, which is the cementing force of the characters.

tsók-módúr - the maiden collection of Shri M.K.Raina needs to be read, assimilated and enjoyed, for it comes as a whiff of fresh air in the world of Kashmiri literature.

J. L. Manwati
Mumbai

---

3 *About the Author*

M. K. Raina

Born on 10th February 1948, at Chhattabal, Srinagar, Kashmir, Shri Maharaj Krishen Raina (MKR) is a civil engineer by profession. Having worked in his professional capacity at Baramulla in J&K Flood Control Deptt, at Uri in Uri Hydel Project, at Kangan in Civil Investigation wing of Power Development Deptt, and finally on Upper Sindh Hydel Project – Phase-II at Kangan and Sumbhal, MKR migrated to Jammu in February 1990 at the height of militancy in the Valley. In 1995, he shifted along with his family to Mumbai for a peaceful living and for providing better education to his children.

Born to Smt. Shamrani Raina and Shri Shamboo Nath Raina, MKR is the second child of his parents. He has one elder sister Usha Razdan (W/o Shri Jawahar Lal Razdan, settled in Mumbai), two younger sisters (Lalita Koul W/o Shri Maharaj Krishen Koul and Sarla Bhat, W/o Shri Ashok Bhat, both settled post-exodus in Jammu) and a younger brother (Rajinder Raina, settled post-exodus in Mumbai).

MKR lost his father in 1959 at a very young age, when MKR himself was only 11 years old. Left without any regular income, mother Shamrani took up the challenge and worked hard for the survival of her children against all odds. The courageous lady did not allow her children to think even for a while, that they were without a father. And she succeeded in providing good education to her children and bring them up at par with those in the close relations and neighborhood. MKR considers all his assets as a consequence of his mother's will and hard work and above all, her great motherhood.

In connection with his service in Kashmir, MKR spent most of his time at various scenic places, on snow-clad mountains, in dense jungles, at lakesides and the like. He got used to live a camper's life for most part of his service at the places like Booniyar (famous for heavy snowfall and Mahaseer fish), Mount Hatam Mir (famous for Budloo pine and birchwood), Nav Baalan (the high altitude snow-clad route from Uri to Gulmarg, passing through LOC at various places), Mount Viji (the high mountain separating Uri and Handwara), Bandi Brahmana, Wangath, Narain Naag (a Hindu Tirtha with old temple ruins on the banks of sacred Krenka Nadi, Mahalish (a vast meadow at the top of mountain range below Harmukh), Koul Sar, Brahma Sar, Nundakhol and Gangabal (all sacred lakes at the base of Harmukh, Gangabal being the largest, about 3.5 Kms long, half Km. wide and more

than 80 meters deep at the centre), Sonamarg and other places of tourist interest. This brought him closer to the charming scenic beauty of the Valley and also provided him the peaceful atmosphere to write. He is as comfortable with Nastaliq as he is with Devanagari script.

MKR had a natural tendency to write poetry from his childhood. He wrote some poetry and short stories in his school and college days. His first published poem was ‘ya dekh kar woh chup hai, ya la-makaan hai khali’ in Urdu, published in the Srinagar Times sometime in late 80’s. Later his poems, mostly in Urdu, were also published in other Urdu dailies like Aftab and Shahmir.

MKR started writing on a regular basis only after his exodus from the Valley in 1990, when he got attracted to write in Kashmiri language in Devanagari Script. Koshur Samachar of New Delhi and Milchar of Mumbai provided him a platform to make his writings public. His write-ups are a regular feature of some KP journals like Vitasta, Milchar, aalav, Panchtarni, Harmukh, Sharada Tarangini etc.

MKR’s first collection of short stories ‘tsók módúr’ containing 6 short stories, was published in January 2004. He intends to publish second volume of the collection next year. His collection of poems ‘pévàn chhúm yàd’ (a collection of his Satiric, Humour, Emotional, Romantic poems etc) is also slated for release next year. He composed the title song of the Kashmiri TV serial ‘Kashmiri Bachon ki Lok Kathayen’ and worked on its 12 episode-screenplay with Shri Vikas Kapoor, writer and producer. He has also written screenplay for two Kashmiri films (both comedies) for Shri Jyoti Sarup (Director of film ‘Bub’). MKR has also written half a dozen of short stories in English under the series ‘Stories for the Children’.

MKR is the Convener of Project Zaan, a joint project of Kashmiri Pandits’ Association and Lalla Ded Educational and Welfare Trust, Mumbai. His contribution to the cause of Kashmiri Literature and Kashmiri language is well known. He is the Co-author of ‘Basic Reader for Kashmiri Language’ and the ‘Information Digest’ series published under the Project Zaan. MKR is the Co-ordinating Editor of ‘Milchar’, a bi-monthly KP magazine published from Mumbai and Editor (Hindi & Kashmiri) of ‘aalav’ published from Bangalore. He has also been instrumental in development of software for Kashmiri language in Devanagari-Kashmiri and the Indo-Roman Scripts, under an arrangement with the Cyberscape Multimedia Ltd., the Akroti software people. He has already transformed the Bhajans and Leelas of Swami Krishen Joo Razdan and the ‘Man Pamposh’ of Bhawani Bhagyavaan Pandit into Standardised Devanagari-Kashmiri. He has provided the Standardised Devanagari-Kashmiri text for ‘A Dictionary of Kashmiri Proverbs’ of Prof. Omkar Nath Kaul. He is presently working on the transliteration of some valuable Kashmiri literature into Devanagari-Kashmiri and Indo-Roman Scripts for benefit of the general KP masses.

Present address:

101-A, Pushp Vihar, Shastri Nagar,
Vasai Road (W), Dist. Thane 401 202,
Maharashtra, India.

Tel: 0250-2340110.

Mob: 09422473459.

E-mail: rainamk1@yahoo.co.in

4 *haväl' hêth*

phùlàjì túl tậhậjìyún phòtúv athas kêth tû hyótún dají sùt' sàph karún. tậhậjì òs tasúnd mòl tû tas äs' pântsh vậi gămûti' gúzrêmûtís. “vây, az äsíhív tóh' zíndû”, phùlậjì vón phòtúvas kún vúchhíth. magar phòtúvas manz òs tậhậjì az tí zan dùyàn.

phùlậjì pêv yàd. yanû tas khàndar kórúkh, tanû òs tậhậjìyas vòtmút akí azàbû mảnzì gúzràn. phùlậjì òs nû vậriv' garas manz sòkh. gôđnìkí dôh pêthay gậyi tasûnzí hashí lilàvậti' tasûnz naphrat tíkyazí phùlậjì hủnd' mặi' òs nû jàn hyót dyót kórmút. phùlậjì òs bì-è kórmút tû shaklí tí äs jàn magar tath kyà lévín' äsû dín' ? lilàvậti' òs yí záníth ath khàndras ànkàr kórmút zì tậhậjì òs óvarsèr tû tas äsíhè jàn mặl. “óvarsèran chhà pệthivậni' kam àmdặni' àsàn?” yì sùnchíth äs lilàvậti' nẻchív' sủndí khậtrủ mòtạr kàri' hủnz vômẻd thặvmủts. yóđvay shíban jìyan äs nủ yítsh kành mang kảrmủts magar lilàvậti' äs kathí kathí manzủy phùlậjì hủndẻn garíkẻn yí shẻchh' vậtủnặvmủts. “shíban jìyas chhủ daphtar gatshnas bađủ taklìph gatshàn. mặtặđỏras manz vỏđnì rủzì rủzì chhủs bíchặris kamar tặn' đỏkyỏmủt. akh garủ òs ảmís kàr dínas tí tayàr, magar mẻ dỏpủmakh yúhủnd garủ chhủ shặrìph garủ. adủ yí yíman khỏsh kàri' tí dínas. así kyàh ath sanủn? lặđkủ chhủkủ panủn, vỏpar chhủkủ kành?”

magar lilàvậti' hủndí mủtặbík kỏr yủt kảrìth tí phùlậjì hủndẻv garíkẻv phặkẻrỏt. kàr kyàh, sủkủtar tặn' jủryỏkh nủ. tậhậjìyan dỏpnakh trẻ kỏrì chham. kyàh karủ tủ kỏt vậtủ? shíban jìyas tí vậnín khậndrủ brỏnthủy pủrủ aslỳyat. dỏpnas, “mẻ chhủnủ pủrủ zíndủgì manz zành rashvủ rỏtặmủt. panủnís pặnas đặkh kảrìth chhím shủr' parủnặv' mủt' . amí alặvủ chhủnủ mẻ nẻshí kẻnh. shíban jìyas òs tasûnzí prath kathí sủt' yítìphặk. dỏpnas, “sặn' tarphủ chhavủ nủ kủnì kủsmủch pharmặyísh. así chhủ sẻrìph pặnủnyàr bakàr.”

magar lilàvậti' òs nủ pặnủnyàr bakàr. tas äs kàr bakàr. tas òs sủ vặkhủt phẻr' phẻr' yẻvàn ảchhan tal yẻlí tasûnz dủrkặkan' gaurẻshỏrì nẻchív' sủnzí kàri' manz tas nẻshí àyí tủ míthặyí đặbủ brỏnthủ kaní thặvítsh vỏnủnas, “rặvì jìyas lặjís balặyí. rặth sủzủhặs hóhvủrẻv vỏhrủvặđís pệth kàr. así kảrủy az tath pủzà tủ gỏđủnẻth vặtsủsay tsẻy nẻsh nặvẻđ hẻth.” lilàvậti' dỏđ mặz magar lủkủ vẻhvặts drặyas nẻbar tặn' sủt'. lilàvậti'

hävûvún biṭḥ gaurishóri kàrí manz títhû kân' zan tû zênû pêṭḥay tas mòṭras khasnûch hâl äs.

lilävâti òs yí dòd vúltû pãṭhi sanyòmút. rûn' sündí samjàvnû bàvãjùd tsól nû tas yí kìnû. shíban jiyas äs màjí thiy gatshàn kòkûr. sú òs na òr tû na yòr. sònchàn òs màjí vanû bađí tû yínû tas kénh gatshêm. lilävâti äs nôshí hûnzí prath kúní kathí kûṭḥ kađàn. tasûnzí kàmí sût' äs nû tas baràbãdì. yélí hashí nôshí pànûvân' kúní kathí pêṭḥ tanàzû gatshíhè, shíban jì òs zanàny bævãri karàn. sô bíchãr äs dàrí bar trópríth vadúnàh karàn tû panún pàn lótûràvàn. héhras sût' òsús jàn salàh magar tas òs nû garas manz chalàn kíhíni. garích sãrûy kamànd' äs hashí athíy.

phùlàjì äs yatshàn nòkrì karûni magar hashí kórnas sàph manàh. néchívís bãrín kan, "agar yí nòkrì karní dràyí, yí gatshíy athû talû. béyí garas manz hay yìts kãm chhí, sú kús karí? télí gãyí yéti dày thavûni."

phùlàjì òs akh vasûph. sô äs nû hashí búthí lagàn. yócdvay hashí hûnd' vâtìran tas àndûríy dúbû dàs òs thóvmút kãríth, magar sô äs tas tòtí mäj zãníth khãdmath karàn. garas manz äs' kúl pàntsh bãts - phùlàjì, tasúnd rùn shíban jì, hash, hyúhúr tû lôkút drúy ajay. bají zãm vìnãjì òs khàndar kãríth. sô tí äs hamèshû màjí húnúy taraph karàn tû yùt pílihés tyùt phùlàjì hûy vãkûr vâlàn. ajay jì òs nóvúy nóvúy nòkrì lógmút. phùlàjì äs garích sãrûy kãm nãphìs pãṭhi ànzràvàn tû kãnsí äs nû shakàyath karnúk mòkúh dívàn. magar hashí kyàh karíhè? sô àsûs khãdmath karnãvi karnãvi rath vâlàn magar kathí kathí pêṭḥ zúrkí tû pãmû dívàn, "shíkas garích àsûkh, así tí ónúth shíkas. traṭḥ péyí tath dôhas yémí dôh tsû sòn àyakh. hêth àsím yívàn àmís néchívís, magar mê zan vúnývòv vakhtû vízì. néchúv tí chhúm àndríy galàn. yàran dòstan manz tí rùd nû búth dyún làyakh."

vàrû vâvû hyótún phùlàjì dílas pêṭḥ asar pyón. shíban jì sündí tarphû tí gav nû tas kànḥ athû róṭ. tâmi vónús sàph zí màjí khalàph hêkû nû bû kíhíni vãníth. phùlàjì yélí tí màlyún äs gatshàn, tasúndís mälís màjí òs tas vúchhíth héh gatshàn. mäj äs ósh hàràn magar mòl òs àndûríy dam phúṭ' gatshàn. vaní tû vaní kas? kãtsí latí vón tâmi kòrí zí bû karû shíban jiyas sût' kath magar kòrí dítsnas nû vath. dópnas amí sût' gatshan mê vâray hâlât kharàb. yí bùzítḥ òs mòl kòrí nâlûmaṭí ratàn tû panûní làchãri pêṭḥ vadàn.

phùlajì húnz mäj gâyî bêmâr tû tậhậjì gav tasúnd vậryúv, yúth kentsan dôhan tas garú anihê. tatí yath hậltas manz tẳm' kủr vủchh, tamí sủt' vòt tas zyàday takliph. yí òs dêsambarúk rêth. shìnủ tshath ẳs. phùlajì ẳs nalkủ talủ bậlậnủ bậlậnủ pòn' anàn tủ sêmanz àngnas bíchith kúníy zẳn' pẳhrẳts manz Palav chhalàn. kaní húnzỉ tsỏlỉ pêth òs ẳkís vủh kỉlò pỉ mẳrủk tịnas manz pòn' vủshnậvủn. tsỏlỉ manz ẳsủ adủ hỏchhỉ hatab tỉlímủ jòrậh, yath sỏ phỏkh phỏkh ẳs dỉvàn. brỏnậhủ kaní òsủs Palav ambàr yath manz lẻphủ vòrỉ tủ mafras vòrỉ tỉ ẳsủ. kỏrỉ húnz hậlat vủchhith àv tậhậjìyas vadủn. yíthủ tỉthủ kỏr tẳm' panủn pàn kỏbủ tủ vỏnủn kỏrỉ panủnỉ tỏr yínủk maksad. kỏrỉ kẳr tshỏpủ. vanihê tỉ kyậh? tasúnd mẳlyủn gatshủn yà na gatshủn òs sỉrỉph tasủnzỉ hashỉ tẳn'. tậhậjìyas tshyỏn jỉgar.

tậhậjì tsáv andar. sẳrỉy ẳs' kàngrậh tẳpỉth bíchith. tậhậjìyan kỏr sẳrỉnủy namaskàr tủ vỏnủn kỏrỉ húnzỉ hashỉ kủn, “phủlủn' mẳj mẳhrậ chhỉ sakh bêmâr. agar túhủnd íjậzath ẳsỉ, bủ nỉmủhủn kủr dỏn tsỏn dôhan garú”. tậhậjìyas ẳs vỏmẻd zỉ tỉm trávàn nủ tas sẳhẳl sẳhẳl kẻnh, tỉkyazỉ atỉ kủs karỉ mỏzủrủ kẳm? magar sủ pẻv asmảnủ yẻlỉ tas phủlajì húnzỉ hashỉ javậb dyút, “tỏhỉ mẳhrậ kỏrvủ jàn, tỏhỉ àyvủ pànay. nỉtỏn dayỉ sủndỉ pậsủ tủ thẳv'ỏn vỏn' garỉy”. zanànỉ húnzỉ kathỉ sủt' vỏzlẻv phủlậjìnis hẻhras búth. badủ múshkỉlỉ sàn kẳr tẳm' hẻmath tủ zanànỉ hủndỉs kalàmas kẳrủn kẳrỉn', “na mẳhrậ, ẳm' sủnd matlab chhủ zỉ nỉtỏn dỏn tsỏn dôhan. parvậy kyậh chhủ? mẳj yẻlỉ bêmâr chhas tủ ẳs' dapòsủ na. ẳs' tỉ chhínủ mẳhrậ ẳm'ís varậy par tshẻn' gatshàn.” magar tasủndẻn laphzan òs nủ kàn h mảnẻ. shỉban jỉ òs tshỏpủ dam kẳrỉth. zan nủ zủnủ mẳj zủn zànỉhẻ. tasủnzỉ mẳjỉ gav rủn' sủnd manzủ vỏthủn sakh bartabậh. sủnchủn nỏsh tỉ gatshỉ nủ yẻtỉ daphậh kẻnh, vỏn' kath chhủ bẳl' panủnúy yazath ravủrậvủn. tamỉ dyút panủn phẳslủ, “dỏhas khandas agar gatshủn chhủs tủ gậtshỉn, magar pagậh gatshỉ vậpas yín'. búthỉ chhỉ hẻrat tủ yẻtỉ chhỉ kẳm vậrỉyậh”. yỉ vảnỉth kẳr tamỉ rủn' kủn dỏlủ nazar zỉ mẻ prỉtshnủ varậy kủs gỏkh tsủ tsỏn dôhan íjậzath dỉnủ vòl. tậhậjìyan hẻch nủ kủr tỏtỉ pànas sủt' nỉth. tamỉ chhẳl' shẳm tẳn' gỏđủ sẳrỉy Palav tủ adủ drậyỉ mẳlyủn.

lủlávậtỉ ẳs ẳkísủy kathỉ manz nỏshỉ sủt' barậbậdỉ. hashỉ hủndỉs prath phậkas pêth ẳs sỏ chỏkas lỉvàn dủvàn tủ sẳrỉy bậnủ mảnjàn. patủ ẳs sỏ đẳy dỏhas tas phậkủ chậy, gẳrỉ pủr'ỉ, tẳlỉth òlav bẻtrỉ khyậvàn tủ tasúnd prath kàn hỏkủm pủrủ karàn. majàl chhậ

zí kành làgíhè tshétí athû òrû yòr. phàkúk dôh äs nû lilàvâti tasûndí varäy kânsí hûndí athû khêvàn, tíkyàzí sôy yäts äsûs shrùtsí shràní chiz brònṭh kún vätûnàvàn.

phùlàjì banèyí àkís kòrí hûnz màj tí, magar tasûnz vúkath rüz garas manz tíshhûy yítsh amí brònṭh äs. akhtúy hyótún vôn'í shíban jì tas pêtḥ zyàday vòlún. tas äs nû pànas zanàní sùtí dúshmànì kénh magar màjì hûndí krútû krútû sùtí hyótún sú tí varû varû dêmägì gatshún. àth'í àsnàhas manz gúrzêv phùlàjì hûnd mòl tậḥhàjì. tas gâyí brèn hæmûrèj. phùlàjì rùd hamèshû khätrû yí dòd lalûvún zí äkhûrì damas tàn'í rùd tậḥhàjì síríph tås'í mútlík sònchàn tû rívàn.

ajayjì òs bænkas manz nõkrì karàn. tasûnd khàndar tshàndnû khätrû péyí nû tasûndên garíkên kành dòḍ dùp karûn'í. tãm'í kór bænkûchíy àkís kòrí sùtí khàndar. kòrí vâl'í äs'í jàn màldàr. hyót dyót kór tímav lilàvâti hûndí gavû. satràth kârith yélí mahàréni tû mahàràzû vâpas àyí, tíman äs napû napû karvûn'í mòṭar kàr sùtí. lilàvâti khâts mahàréni hûnzí shaklí khótû mòṭar kàrí hûnz shakûl zyàdû pasand.

ajay jì súnzì zanàní òs nàv ḍàlì. gòḍnìkí dôh pêtḥay gâyí lilàvâti tasûnz sakh mày. hatí hatí latí äs sô tas balàyí tû ratûchhépí lagàn. tãm'sûndís vakhtas pêtḥ daphtar vätûnûch phíkír äs nû tas tìts, yìts lilàvâti äs. phùlàjì äs tamí kâtsí latí kalas säḍ'í na thavnas pêtḥ bêvâri kârmûts, magar ḍàlì hûndís ṭì shät tû jìnûs làgnas pêtḥ òs nû tas kành ózúr. sô äs prath kânsí nishí ḍàlì hûnd'í tärìph karàn. yútúy yòt nû, ḍàlì hûndís màlís màjì hûnd'í tärìph karàn karàn tí äs nû sô thakàn. yélí lilàvâti gòḍnìchí latí kàrí manz chakras dràyí, tamí thóv nêsûb kalû dàrí kìn'í kâḍjìth, yúth zan lùkh tas vúchhûhân. vatí yús yús zân'í vúchhún, tas kórún yòray àlav kârith namaskàr. dôn dôhan manz lâj sàrisûy màhlas patàh zí lilàvâti chhí kàr vätsmûts.

amí patû gav phùlàjì vàray rôtbû kam. hash äs prath kành mashvarû ḍàlì sùtíy karàn. kasûndís vóhrûvädís pèth kús chhú búlavún, vìnà jì kar chhí yínû khätrû shéchhi sòzûn'í, bãḍís dóhas pêtḥ kyàh kyàh sín'í chhí ranûn'í, yí sòrúy òs vôn'í ḍàlì hûndí mashvarû sùtíy sapḍàn. lôkùṭ'í bãḍ'í äs'í vôn'í tås'í lôlûmatûlày karàn. phùlàjì äs mózûréni hûndí pätḥi jakhàn tû sàrínûy brònṭhûkún vätûnàvàn.

ajay jìnís khàndras gav purû akh vâri zí kâshírí hûnd'í hàlèt gâyí kharàb. baṭû tsâl'í kâshír trävìth. yas yétèth jày mìj, sú tótath vòt. lilàvâti hûnd'í tí tsâl'í ràthkyút. adû nèràn nèràn yath yath chizas thaph àyakh, sú túlúkh. lilàvâti túl panún ṭrank gòḍû.

phùlajì lajèyí bànû sònûràvni zí ðæksì vâlì lòg krakû nàd. sú òs gàsh phòlnû brònþúy yatshàn bànûhàlì nèrún. yíthû títhû bârì tamí kénh zórùrì bànû bóhrí manz. shíban jìyínì zû sùth tû ðàþhàjìyún phòtúv tròvún àkís jòlúnas manz, tû jòlnû tròvún nâlì. nèràn nèràn díts tamí kòrì húnzan kítàban tí thaph. shíban jìyan tújí kénh kamlû tû tsàdrû sùtì, khabar chhà vatí pèþh mà péyí shôngún. tasúnd tû phùlajì húnd bàkay sòrúy sàmànû rùd àtì. ðæksì vâlì bór ód sàmànû chhatas tû ód ðíkì manz. shíban jì, tasúnd mòl, phùlajì tû ních bìþhì ðæksì andar. ajay jìyan bór panún tû ðàlì húnd kùmtì sàmànû panúnì kàrì manz. ðàlì às zyàdû pahan tíman dòtên tû pashminû shàlan húnz phíkìr yím tamí màlínì àsì ànimûtì. lìlàvâtì tí tràvùnòv panún ðrank àthì kàrì manz tû bìþh brònþhû kaní.

jóm vätíth ràþ tímav kíràyí pèþh jày. shíban jìyas òs jémí tí daphtar tû tas thávùkh tâtì dyùtì. ajay jìyas tû ðàlì pèv pràrún tíkyàzì bænkû vâlì àsì hérímên àdðran pràràn. garas manz rùd màhòl tyúthúy yúth kàshìrì òs.

dôyí rétì patay kârùkh ajay jìyas tû ðàlì pòstíng. tím sùzíkìh dílí. garas gâyí chhalû. lìlàvâtì tí gâyí tímûnûy sùtì. tasúndì rûnì mòn nû dílí gatshún tû sú rùd shíban jìyas sùtíy.

lìlàvâtì húndí gatshnû patû àv garas manz sùkùn. yódvay shíban jìyún tróshar tsól nû kénh magar hàlàt gâyí vàríyàh þhìkh. tasúnd mòl òs zanàní húndís dùr ròznasûy khòsh. dapàn òs baláyì tshûnúv, tòtì chhú ínsàn sédí búthí batû myónð khèvàn.

ajay jìyas tû ðàlì myùl ròznû khàtrû bænkúk makànû. lìlàvâtì thóvùkh alag kamrû. khúlû ðúlû jàyàh às. khyón chón tí òs mèz kúrsíyan pèþh. tsòvápärì òs nóvúy màhòl. lìlàvâtì às baðû khòsh. atí òsús nû néndrì vôthúvúnúy pèvàn phùlajì húnd manhùs búth vúchhún. magar chùnkí dôhas òsús pèvàn kúníy zaní garas manz ròzún, amí kínì àsús kúnì kúnì pèvàn phùlajì yàd. àkhûr tshòpû dam kàríthûy kütís kàlas bíhì ínsàn? bêvãrì raþnas gatshí nà kànè brònþhû kaní àsún?

dóh badlàn lãj nû zyàdû tär kénh. dílí vätíthûy karnòv ðàlì mastas kaþ. phäshan karnas manz tí rüz nû sô path kénh. dôshvay bàts àsì kàrì manz daphtar gatshàn. shàmas shàmas tí àsì kàrì manzûy chakras nèràn tû bàzè khèth chèth vãpas yívàn. lìlàvâtì rùd dílí vätíth kàrì khasnúkh armànûy. magar panúnìs pànas dyútún dílàsû. sùnchún baláyì anús, yétì kas chhúm hàvún. ðàlì húndì màlínì tí àsì dílí àmûtì. amí kínì

äs dälì prath àthvârì rùn hêth màlyún gatshàn tû dôh gúzäríth vâpas yívàn. lìlàvâtì òs pèvàn amí dôh tí kúníy zaní ròzún. phàkúk dôh òs tas gatshàn kòtèkàv. dälì hündís chòkas manz òs gòdû pêt̄hay adû shrùts gatshàn. magar yélì dälì tòr hyót bùth tû chapûnì lăgíthûy atsún, garas manz vóth phasàd. shàmas yélì màjí yí kath néchívís vâni, tâmì vónús, "hatay pròn vakhût môklêv. az chhà ínsànas yìts hêkath tû yìts phûsath. béyì ranún pèvún chhú pêt̄hû kaní, bônû kaní kyàh chhú?" néchívì súnz kath bùzìth gâyì lìlàvâtì rùzìth. tas äs vômèd zí sú samjàví zanànì tû sô karí dúbàrû chòkas manz bùth chapûnì tsànún band. magar tí sapdêv nû kénh. akhtúy hyót vónì ajay jìyan tí tòr bùth hêth atsún. àm dôhan kór lìlàvâtì yìthû títhû khyón chón bardàsht magar phàkúk dóh òs tas pèthì pèvàn. amí dóh äs sô òm dôd chêthûy yòt gúzàrû karàn.

dälì gav hashí húnd garas manz ròzún sêthàh múshkíl. tíman gâyì díli àmûtís tsòr rêth tû yítís kàlas hékì nû tím kún tí dôn tsôn dôhan pêt̄h sàlas gâtshíth. dälì òs sakh shòkh udaypòr, shímlà tû gavàliyàr bètrì jàyan chakras gatshnúk magar gatshnas katí òsús vâ? hash äsús nà garas manz! daphtar vâlêv kór akí latí prògràm jaypòr gatshnúk magar dälì héch nû hashí hündì kínì gâtshíth. hàlànkì ajay jìyan vanyòs zí sô tí nímòn, àkís naphrû sündì pãnsû dímvav alàvû. magar dälì àyì nû baràbãdì. dópnas tamí khòtû chhú na gatshnúy jàn. ajay jìyas òs màjí hündì zarû zarû gatshàn magar dälì nishí òsús nû kénh chalàn. chalíhês tí kíthû kãni? naví garúk akh akh chiz òs nà dälì hündì màlì sùzmút!

vàrû vâvû hyótún hashí tû nôshí dūrêr baḍún. kathí kathí pèth hyót dälì tas sûtì vàd karún. hashí húnd akh laphûz vanún tí òs nû tas bardàsht gatshàn. ajay jì òs sòdû ràv hyù vúchhàn tû zanànì khòsh thavnû khãtrû màjíy takhsìr khàràv.

akí dôh àyì ajay jì tû dälì vâryàh tsìrì garû. katí tàv àsûkh pàrtì. màj äs títís kàlas phàkay. chòkas atsnas mà òs tas íjàzath? garû vätìth yélì dälì tas batû shùr, sú òs yakh gòmút. hashí vónúnas, "yath karakh nay sínís vúshnèr. balàyì lagay. túrún nay chhúm nû yívàn khênû." dälì vâtshûs vâpas, "sínì pintì khãtrû katí zàlû bù vônì gæs. gæs tí chhú drógyòmút." lìlàvâtì dód jígar. tamí thòs dazan dàdí batû thàl pathar tû kórún néchívís àlav. dälì gav nû yí bardàsht zí màj karí néchívís nish tasúnz barkhalãphì. ajay jì àv. dälì dyút tas path kún dakû tû vónún hashí, "néchívís kyàh chhú vanún. mē sûtì

kãrív kath. bú chhas nú phúlû, tóhí phútrãvív mē dũn' kalas pēth." lilãvãti gav hérím shãh hyór kún tũ bãním shãh bôn kún.

jémí pēthũ òs mãnz' mãnz' shíban jì mãjí sũt' phonas pēth kath karàn. phulà jì tí ãsũs shéhh khabar prútshàn magar lilãvãti ãs nú tas sũt' zyãdũ kathũ karàn. gôdũ gôdũ ãsũs tasũnz naphrat tũ tamíy ãsũs tas sũt' kath karũn' kharàn. patũ ãsũs nú yí zãníth mēthàn zí yínũ ãmís dílí húnd hàl patàh lagēm. shíban jìyan ãs ãkís béyís nísh yí kath bùzmũts. magar tãm' kãr nú ath mútlík garas manz kãnh kath zí phulàjì mà lagí patàh. sú òs sònchàn zí amí sũt' lagí bãl' tas hãr. tãm' vón bãyís tēliphonas pēth zí mãj sòztan, así chhú lòl àmút. bãy vónũnas hērãts pēth tarav sãrív. hērãts ãs' vúní tré rêth.

magar hērãts tàn' pēv nú prãrún kénh. akí dóh àyí dālì mãl'ní pēthũ phíríth tũ sũt' ónún saphèd hòní bachũ. yúthúy dālì mòtrúk darvãzũ mũtsròv, hòní bachan trãv vòth tũ tsãv dòràn dòràn kúthís manz. lilãvãti tsãj krakh níríth, "hayò hùn ha tsãv". dālì túl hùn khòní manz tũ hyótnas phash phash dyún. lilãvãti gav ãchhan anígóṭ. dópnas, "kòsũ bì trãth? yí hùn katí bì ónũthan". dālì dyút pãnas yal tũ vónũnas, "yí gav nú hùn. yí chhú shóglù. myàní mãl'ní ãs' brũndì zãmũt' zũ bachũ. pãpãhan dyút akh mē". yí vãníth tròv tamí shóglù pathar tũ tsãyí chòkas manz. shóglù tí tsãv tas patũ patũ chòas. shãmas yélí batũ khênúk vakhũt vòt, shóglù byũth lilãvãti nísh tũ lògnas chònth khòran. lilãvãti gãyí dũnan tũ tsãjís krakh níríth. tamí tròv batũ ãtív. ósh vóthús dàrí. rãt' rãtas ruz tas yaḍ bôchhí sũt' vòràn.

phulàjì kãr darvãzas chũthũk' tũ hyótún vãthrún trãvún. tasúnd hyúhúr òs davãh khēth shóngmút. shíban jì òs níchí húnd kítãbũ bæg band karàn. "kam kítãbũ chhà yíman bíchãrên tí?" tãm' vón zanàní kún. tamí hētsòv kyãhtàn' vanúnúy zí darvãzas gav thúk thúk. "amà yí kús sanà chhú yùt tsír'? thãhãr bú mũtsrãvũ darvãzũ pãnay", yí vãníth vóth shíban jì thód tũ mũtsròvún darvãzũ. lilãvãti ãs nyãbrũ kaní pathar bíhíth. shíban jìyan vúchh mãj tũ rãṭũn nãlũmatí. ãndrũ drãyí sãrív. lilãvãti ãs kúnív zãn'. shíban jìyan prítshús, "tsũ kas sũt' àyakh tũ yùt tsír'?" lilãvãti phòrēv nú javãbũy. tamí trãv akh bíchãr' nazar phulàjì kún tũ rãṭũn sô nãlũmatí. phulàjì vúchh, sô ãs vadàn. tamí prítshũnas, "kyãh dãlíl? vadàn kyãzí chhívũ? rũtsar chhà?" sãrív ãs' haybúngũ.

khabar ajay jì tû dâli chhà vâray? shíban jínis mális äs nû kathûy phòràn. múshkíli sàñ kâr tâmi hêmâth tû prítshúnas, “vanàn kyàzí chhakh nû kénh? rûtsar chhà? tsû kyàzí chhakh kúníy zâní?” lìlàvâti tròv vôsh. dópñakh, “säriy chhí vâray. gôdû khêmû bû batû, adû gâyi bàkay dâlil. tìtis kâlas vân'tav ajay jiyas phòn kârith zí bû vätsûs garû”.

hûpäri yéli ajay jì súbhas néndrí vóth, sú gav màji nazar díní. tas äs pânas tí välinj tshênàn zí mäj shónj ràtas phàkay. màji hûndís kúthís nish vòt tû atí vúchhún darvâzû yalay. magar mäj äs nû ândrû. shrànû kúthís manz tí äs nû kénh. dâli prítshún, tas tí äs nû patâh. dôshvay bäs gâyi parèshàn. mäj äs nû zành bàzar tàn'í tí kúníy zân'í dràmûts. gâyi hay tû gâyi kót? hamsâyí garan dítsûkh nazar magar kíhíni patâh lâj nû. parèshàn hàl rûd'í tím dây dóhas phàkay tû phúkay tas tshândàn. räts hûnzí dahí bají àv jémí pèthû shíban jiyún phòn. mäj äs jóm vätsmûts.

sàrinûy mãth néndûr. phùlàji rón hashí kyút batû. syún òs mùjûd. alû hachí tû tamàtar äs'í tas sakh pasand. yéli phùlà jì batû thâl tas brònthû kaní thóv, tamí díts tath títhû päth'í thaph zan tû vúmri òsún nû batay vúchhmút.

batû khèth kór lìlàvâti tí sòrúy bayàn yí tas gúdryòmút òs. säriy gâyi dam phúti. phùlàji àv vadún. tamí prítshús, “patû yòr kíthû päth'í vätivû kúníy zân'í”. hashí dópñas, “ràth kyútúy sùnch mê zí bû gatshû jóm vâpas. mê kâd'í lôti lôti trankû manzû pänsû tû thâvim chandas. súbhây pântsí bají drâyas bû tsurí tsurí. bas adû òs nâzidikhûy. mê rót sadkí pèth ríkshà tû vätsûs ađas manz. mê sùnch marû yà ròzû, magar bû ròzû nû vôn'í yéti. atí tshândûm jémíchi bas tû bìthûs. basí manz òs mê sûtíy akh bađû bíhíth. yéli äs'í jóm ađas pèth väti, tas òs néchúv kâr hèth pràràn. tâmíy trävûs nébrû kaní.” yí bùzith gâyi säriy häràn tû bagvânas kún kórúkh shúkúr zí sô väts sédi búthí garû. lìlàvâti kâr nôshí hûndís athas thaph tû vónúnas, “mê chhúnû vôn'í kíhíni bakàr. mê chhakh tsû bakàr”.

phùlajì kór mälì sündís phòtúvas mónì tû thóvún tàkhûchas pêth. vâpas phìr tû hash vúchhín patû kaní. sô tí äs tàthàjìyas múday gâñdìth vúchhàn. hashí vónúnas, "kùrì, mê bakhûshízì." phùlajì lägì hashí hûndên khôran athû tû vónúnas, "tóhì kyàh chhívû yí vanàn? tóhì chhívû mê màjì baràbar." lìlàvâtì rãt nôsh nâlûmatí tû vadàn vadàn vónúnas, "ratû chhépí lagay. yínû mê zành pànas níshí dùr karakh."

***

5 *bätúl*

shyàmà jì äs múday gāndíth àngan baras vúchhàn. räts hūnz kàh àsû bajèmtsû. säriy lakût' bād' äs' panún panún garû vāpas àmût', magar tasúnd súnìl òs nû kúníy. súnìl òs äni varaphtār. yí äs nû az gōḍḅích víz kénh yélí súnìlas garû yínas tsèr gav. amùman òs sú yíthay pāḥḥi räts pāhran garû yívàn. mǎhlû vāli tí äs' tas níshí tang àmût'. dôhay òs sú kǎnsí natû kǎnsí sût' laḍāy kāríth yívàn. garà òs kǎnsí hūndís bāgas ātsíth pòsh tsaṭàn tû garà kǎnsí shúrís athû mùríth tamāshû nívàn. garà kǎnsí lôḱṭís làr karàn tû garà kǎnsí zítḥís saykalas phōkh kaḍàn. khālûy kànḥ dôh òs tyúth àsàn yélí nû kànḥ mǎhlû vòl shyàmàjì nísh tasūnz shakāyath hēth yíyihè. prath laṭí äs sô tíman mǎphì mangàn tû panúnís kûsmatas vadàn.

súnìl òs mǎhûl' mǎhlas badnām. prath kǎnsí òs thóvmút panúnís shúrís tas sût' gíndūnas thāk kāríth. shyàmàjì hūndí khātrû òs tasúnd àsún na àsún híshíy kath. tas äs pēvàn bázûr' kām tàn' pānay karûn'. ang āshūnāv tí äs' vôn' shyàmàjì hūndí khātrû sakh phíkírmand. dapàn äs' dôh dôh chhús vānsí khasàn. javāni mà chhí ròzûvûn'. äkhûr kúníy zān' kyāh karí tû kütís vātí? súnìlûn' kath äs sārívûy tsāṭmûts. tas níshí kénh vômèd thavûn' òs bílkúl galath. yús panúníy mājí chandas pharí, sú kyāh vúchhí báyís? shyàmàjì tí äs nû vôn' tas níshí kànḥ àsh thāvmûts. magar tí kāríth tí äs nû sô pānas titís kālas batû khēvàn, yitís kālas nû súnìl vāpas garû yíyihè. äkhûr dānb' dòd!

yanû súnìlas kamlāvātì hūndís ashòkas sût' yàrànú lóg, tanû gāyí tas zyàday yírûvûn' nāv. kamlāvātì äs ath mǎhlas manz lagbag tré vāri brònṭḥ àmûts. gāmúk zāmìn jàydād kúníth òs tamí āth' mǎhlas manz akh makànû mǎl' hyótúmút. rópyí àsakh vóphùr. tasúnd rùn òs bāpār' tû sú òs zyādûtar nēbrûy ròzàn. ashòkas äs mājí prath dôh khēnû khātrû pānsû dívàn, yath sú chhōnyāh ṭōnyāh karàn òs. sígrèṭḥ tí òsús lôkchàray làryòmút. súnìl òs ütḥímí jamāts paràn yélí ashòkû tasūndís sókūlas manz àv. tas àyí súnìlas sût' sakh barābādì. súnìlas yósû kasar bàkay äs, sô kārnas ashòkan pûrû. tas na rùz vôn' pānas sût' kànḥ dílchaspì tû na garas sût'. mòl òsús lôkchàray gúzryòmút. mājí òs gēvàn gúḍārí. na òsús kǎnsí hūnd bim tû na kǎnsí hūnd bay.

shyàmàjì vät' dâh vâri pànas rath kâđíth garû paknàvàn. rün' súnđ pênshan tû kânì pòrûch kírày! tâthi pêth äs sô gúzàrû karàn. pànû òsún mæṭríkas tàn' pórmút tû amí kínì äs hêkàn kam zyàdû súnìlas parnas lèkhnas manz madad kâríth. sât'mí jamäts tàn' äs' súnìlas jàn nambar yívàn, magar patû àv nû kénh samûj zí tas kyàh sapúd. sât'mí jamäts pêthû dâhimí jamäts tàn' vâtàn vâtàn gav sù pùrû pãṭhi athû talû níríth. mäji yà màm agar zành kãli kénh vanûhãnas, tíman òs búth khénì vòthàn.

súnìlas òs byàkh yàr rãshidû. ashòkû tû rãshidû, dônvey äs' parnas lèkhnas manz tâs' hì magar gúzàrû mùjúb òs rãshidû saras. rãshidún mòl kamàl säb òs janglàtúk ṭhèkûdar. gôđû gôđû òs sù tí saphèd pòshûy magar pãt'mên dòn trén vãriyan kamòv tãmi sakh pãnsû, yémí sût' tasûndí garyúk nakhchay badlêv. makànû àv títhû pãṭhi shèrnû sanbàlnû zí tath gãyi bûnglû shakûl. pashas àv kràs bàm karnû tû síngal túlíth ṭin làgnû. sãrisûy makãnas àv àndûri nêbûri rang karnû. vagûvi tû satranjí pharûd túlíth àyi kãlin tràvnû. gãnas banêv hamàm tû àngnas gàrđan. àth' sût' banêv kamàl òsìn kamàl säb.

kamàl säbas òs súnìl bađû ṭòṭh. dapàn akí dóh äs' súnìl, rãshidû tû tíhíndi kénh tsàṭû bãj sókûlû tsálíth véthí manz shràn karní vãth'mût'. rãshidas äs nû tshànṭh tagàn. tãmi yúthúy pãnis manz dũng dyút, sù gav yirû. bàkay lãđkav túl húy tû khãti bãṭhís pêth vãpas. akh lãđkû gav dòràn dòràn rãshidún garû shéçh vanûní. magar súnìlan hòv kamàl. tãmi trãv pãnis manz vòṭh. òs' òs pãnis manz rãshidún kalû yívàn bòznû. véthí òs pòn' vãriyàh tû bahàv tí òsús tèz. súnìlas òs rãshidû kúní tãrikû bachàvún. yí kãm äs khatarnàk tû ath manz òs súnìlas panûnís zúvas tí khatrû. tas äs tshànṭh tagàn magar tìts mahàrath äsûs nû. tãmi kãr hêmãth. tèz tèz tshànṭh vàyàn vòt sù rãshidas ních tû dítsûn tasûndís mastas thaph. vãpas tshànṭh vàyín' òs bađû múshkíl. pãnis sût' lãđ karàn hyótún sù vãrû vãrû bãṭhís kún vátún. yitís kãlas samèyi bãṭhís pêth vãriyàh lùkh. tíman manz òs akh nãví hãnz tí. tãmi kãđi palav tû vòth pãnis manz. pòn' gav tas hãṭís

tàn'. súnìl yúthúy tas brònṭh kún vòt, hânzan kâr tas thaph tû rôṭúnas râshidû khôní manz. súnìlas òs phrakh khótmút. bãṭhís pēṭh vätíthûy àv sú làyínû. nàví hânzan sòv râshidû pãthrís tû kóḍnas pòn'. yìtis kâlas àv kamâl sãb tû tasûnz zanànû pàn màràn. kèntsû kâlû patû àv râshidas pûrû pãṭh' hês tû sú òs vôn' ṭhìkh. Kamâl sãban yélí bàkay lâḍkan tû nàví hânzas nísh sãrûy dâlìl bùz, sú gav zan devànû. tâmi rót súnìl nâlûmatí. súnìlas äs vúní tí shànsh khasàn.

kamâl sãban hyãts nãv kâr. gôḍnìchí latí yélí sú tath manz dastgìr sãbún gav, súnìl nyùn sût'. dópnas yúth mê râshidû chhú, tyúthúy chhúhãm tsû tí. amí patû yélí tí kamâl sãbûn' kún phèrní thòrní gatshûhãn, súnìlas äs' sût' nívàn. kamâl sãbas òs tasúnd mãl' yatim àsún baḍû krùṭh bàsàn. yí patàh lâgíth zí súnìl òs mòl marnû vakhtû síríph pàntsû vúhúr, vòt tasúndís dílas sakh dadàrû. tasúnd vanún òs zí khôdà sãban chhí sãríy hívíy banäv'mût', amápóz hâlät chhí tas jàn yà kharàb banàvàn. yélí yélí kamâl sãbún ḍrævar râshidas garû nínû khãtrû sókùl òs yívàn, súnìl tí òs kârí khasàn tû shòkhàh kaḍàn. yíthû pãṭh' òs dãhan pandàhan míntan tas tí panún pàn sàhàb jì bàsàn. magar pazar òs pazar. sú mà òs aslì sàhàb jì? tû yí kath äs tas dílas khãníth gãmûts. súnìlûnís phalûväy gatshnas òs akh bóḍ bàrû vajah, tû sú vajah òs sàhàb jì. magar yí vajah àv nû kãnsí samûj.

shyàmàjì hûndís garas brònṭhû kani òs ròzàn bàskar nàth. sú òs dívíjanal ínjiníyar. súnìlún mòl mùtì làl tû bàskar nàth äs' akíy sätû nõkrì lâgimût'. dóshvay äs' tamí sätû äsístant ínjiníyar. mùtì làl òs nû rashvû raṭàn. kàmí kàras kyút tí òs sêṭhàh tèz. aphisar äsís sakh yazath karàn hâlànkí ṭhèkûdar tabkû òsús nàràz. chìph sãbas tí òs sú baḍû ṭòṭh. yélí tí chìph sãbûnís daphtaras manz kành zórurì mìtíng àsíhè, sú òs mùtì làlas zórur búlàvàn. yí vúchhíth òs tasúndên vãríyàhan sãthíyan sêṭhàh rashûk sapdàn, magar dílû

òs nû kành tas khalàph. sàríy äs' tasûnzí kábílíyâts hûnd' kâyíl tû tarkì hûnd' vômèdvàr.

mùtì làlas khàndar karnû patû dôyí vûhûr' zàv súnìl. súnìl òs pàntsû vúhrúy yélí mùtì làlas ladàkh tabdìlì kârûkh. lôktís shúrís nîsh tshênû gatshún gav mùtì làlas sêṭhàh nàgavàr. panún shúr kas chhúnû ṭòṭh àsàn magar mùtì làl òs zyàday pahan hâríth. sú òs kâlû pagàh néchív' sûndí khâtrû naví naví skímû banàvàn tû badlávàn. "súnìl banàvan nû bû ínìniyar kénh. sú banàvan bû ḍàkṭar. na na, mē chhú bàsàn sú karnàvan bû ày è ês. yà natû karnàvan êl-êl-bì". kâtsàhí laṭí vónús shyàmàjì zí sú chhú vúní lôkúṭ, vúní kyàh chhú karún yí sùnchíth? magar mùtì làl òs nû yí kath manûnas tayàr. dapàn òs zí prath kành kath gatshí brònṭhúy thavûn' sêkû kâríth tû tamíy hísàbû gatshí búthí pakún. shyàmàjì hûndís mälís màjì tí äs tasûnz yí dùr andèshì sakh pasand.

mùtì làlas gav ladàkh gatshún sêṭhàh dúshvâr. magar sarkâr' àḍar òs, tath kyàh karíhè? hâlànkí tas äs vâríyàhan baḍên aphisaran sût' zàn tû tíman vâníth hékíhè sú panún àḍar kâensal karûnâvíth. magar sú òs nû yatshàn panûní rósùkhúk nàjâyíz phâyḍû túlún. dapàn òs yélí prath kành yí sònchí, télí kús gatshí. àḍar vatnû patû akí rét' dràv sú ladàkh. atí òs nóvúy àlam. ladàkh äs lôkúṭ jây. sarkâr' mülâzím äs' zyàdû pàhàn kâshíríy tû tíman äs pànûvân' sakh baràḍârì. kành òs nû kânsí vagúv tsaṭàn. sàríy äs' râlíth milíth ròzàn tû akh âk'sûndís sôkhas dôkhas manz shârik sapdàn. magar mùtì làl òs parèshàn. tas òs nû kúní sût' díl lagàn, tíkyàzí az òs sú gôḍnìchí laṭí shúrên bäsatan nîsh dùr sapdyòmut.

lagbag dôn rêtan ladàkhû rüzíth àv akí dôh mùtì làlas sarkâr' kàmí hûndís sílsílas manz sírinagar yínúk mòkû. amí dôh òs sú sêṭhàh khôsh. jìpí khasnû vakhtû bàsêv tas zan tû sú asmànì vúdàn òs. jìp drâyí. jìpí manz äs' ḍrayvaras alàvû tsòr naphar tû tím äs' pànûvân' asúnàh gíndúnàh karàn. mùtì làl òs panûnên gôtan manz. pât' kíní bíhíth âk' naphran prítshús, "vâpsì hûnd kyàh màhrà chhú prògràm?" mùtì làlan bùz nû kíhíni. sú òs akây kath sònchàn .... jìp kar vâtí shahar?

magar jìp vâts nû shahar kénh. bàlû vútrâyí vasàn vasàn gav jìpí âkís tilû ṭænkaras sût' khatarnàkh ṭakar tû sô gâyí pàntsh hath gaz bôn âkís khayí manz ḍúlû. dapàn yélí míltri hûndí maddû sût' làshí kaḍnû àyí, tíman äs chéṭíní gämûts. tím äs' síríph palûvav kíní pachhànûnû yívàn.

súnìl tû bàskar nàthún néchúv sàhàb jì äs' akíy vānsí. sàhàb jìyas òs aslì nāv narèsh magar garí äsís ÷àthínýarû kínì sàhàb jì vanàn. bãđís móhnív' súnđ néchúv àsnû kínì gòs mãhlû vālèn nísh tí yóhóy nāv dārítth. súnìl tû sàhàb jì äs' dōnvay àkísûy jamäts paràn, magar sókùl äsíkh alag alag. súnìl òs sarkär' sókùlas manz paràn tû sàhàb jì òs kànvant gatshàn. bàskar nàthas äs' zû shúr', sàhàb jì tû bablì. bablì äs sàhàb jìyas zû vārì lôkút. bàskar nàthas òs péth' vāni tí pānsû rùd banàn. amí kínì òs tyúhúnd lasún basún tayas péth. bablì äs sêthàh syāz tû narûm díł magar sàhàb jì òs zan tû shahzādû. sú òs prath dōh vardì badlāvàn. asmān' rangû kāmiz, nyul níkar tû vōzûj ÷ày lāgítth tû athas manz hàkì rāñítth yélì sàhàb jì garí nēràn òs, súnìlas àsû àchhdaras lagàn. sàhàb jìyas patû patû òs tasúnd móhnyúv bæg hêth pakàn tû sàhàb jìyas sókùlûchí basí manz khārítth vāpas yívàn. mùtì lālûnì marnû brōnñth äs' dōshvān' garan pānûvān' khōshgavār tòlúkāt. magar yélì rùn mãrítth shyāmājì hūndì hālāt kharàb gāyí, bàskar nàthûnev hyót vārû vārû lób. bàskar nàthûn' zanànû nírmalà jì tí ruz shyāmà jì níshí dūr. sunchún, "àdam nazar chhí kharàb àsàn. khabar chhà, sòn lasún basún yisà khōsh"?

vārû vārû lóg dōshvān' garan pānû vān' dūrêr. kénhas kàlas rùd sàhàb jì zabardāstì súnìlas panún garû nívan tû panûn' tamāshû hàvàn. magar akí dōh yélì tām' nébrû péthû anûnāvmûts shaklì kítàb súnìlas díts, nírmalà jì khót chéshman rath. athû mùrítth hyātsûn súnìlas sô kítàb vāpas. súnìlas sût' hyót sàhàb jìyan tí vadún tû gāyas gít'. bas, amí patû vód nû sàhàb jìyan zānh. mālì mājì dyút nû tas súnìlas sût' vōthnû béhnû, tû vārû vārû gāyí zû mòsùm alag.

súnìl yùt yùt bãđàn gav, tyùt tyùt gav tas éhsàs zí sú kòtāh pas pāyí chhú. mòl marnû vakhtû òs súnìl lôkút tû tas òs nû mālì súnđ khās kénh vón. magar bàskar nàthas vúchhítth òs tas bàsàn zí tasúnd mòl tí àsíhè yúthúy tû sú tí àsíhè tas kít' kam kam chiz anàn. yémì dōh bàskar nàthan néchívís kyút lôkút saykal ón, tû móhnív' súnđí madtû sût' sàhàb jìyan sú chalāvún hyót, súnìlan hòr àchhav kínì khùn. magar yí khùn vúchh nû kāsí. na bàskar nàthan, na nírmalà jì tû na shyāmà jì. amí dōh byùñth súnìl tsèr tám àkís bōnì kúlís tal ósh hàràn tû àchh band kārítth mālís tshāndàn.

sàhàb jìyas tû babli òs garí màstàr parnàvàn. yélí yélí rízalṭ òs nèràn, bàskar nàthûní garí òs zan màlû lagàn. shúrên hûndís pàs gatshnas pêṭh äs' tíman nâv' palav yívàn làgnû tû màhûl' màhlas äs yívàn míṭhây bägràvnû. bàskar nàthûn' bàts zû äs' nû babli zyàdû palàlû karàn, magar sàhàb jìyas äs' nû kúní kûsmûch kànñ kâmi thavàn. tasûndís vóhrûvädís pêṭh tí òs jàn hangàmû àsàn. nírmalà jì äs amí dôh súbhas bèchhvûnên akh akh sèr tómúl tû pàntsh pàntsh rôpyí dívàn. sàhàb jìyas äs' móhní' nakhas pêṭh túlàn tû bàgas ànd' ànd' phírûnàvàn. shàmas bäg' äs yívàn bàlkanì sajàvnû. tàlvas àsû yívàn zùlû màlû alùnd tràvnû. khàs äshûnàvan tû sàhàb jìnên yàran òs yívàn sàl karnû. yémí sàtû sàhàb jì kèk òs tsaṭàn, tamí sàtû òs zabardast tsarípóp sapdàn. 'hapì bârûthḍè' hûch krakh òs súnìl panûnís kúṭhís manz bòzàn. tasûnzí dàrí pêṭhû òs yí sòrûy sìn sàph sàph yívàn bòznû. shyàmàjì tí äs yí sòrûy kénh vúchhàn tû vôsh tràvàn. sô äs súnìlûnís vóhrûvädís pêṭh akh tàhrí phólàh karàn tû prèpyún hävíth kàvan tràvàn. súnìlas äs nû rät' ràtas néndrûy yívàn tû sú òs sònchàn, “agar pàpàjì zíndû àsíhè, sú kòtàh bóḍ kèk aníhè?” súbhas vâthíthûy òs sú màjì savàl karàn, “pàpàjì kâmi òs ladàkh sùzmút”?

râshidún mòl kamàl sàb òs akh rût ínsàn. tas òs yémí kathí húnd baḍû éhsàs zí súnìlas chhúnû garí gúzàrû jàn. sú òs yatshàn zí kúní târìkû gótsh tasûndí tarphû shyàmà jì kénh madad sapdún. magar zanàní dítsnas nû vath. tasûnz zanànû ràphikû äs nû bad magar sô äsûs vanàn, “zamànû chhú kharàb. dàh karan dàh kathû. amí khótû jàn gav zí mæṭrìk karnû patû raṭhtan súnìl tí pànas sût'. ànû tsòr tí kamàví tû shyàmàjì tí gatshí athû róṭ. béyí agar khòdà sàbas rût òs karún, dèv zímûvâri yíth phúṭí”. kamàl sàbas àyí yí kath pasand. magar zanàní vónún zí kànñ phäslû karnû brónh gatshí shyàmàjì sût' yín' kath karnû. khabar chhà tamí mà àsí béyí kénh sùnchúmút. yí kath äs gôḍay sarû gämûts zí súnìl tû râshidû chhínû brònṭhkún paḍäy jàri thavnas kâbíl. râshidas òs vaysè tí màl' sùndúy kârûbàr sanbàlún.

shyàmàjì äs' lùkan nìsh kamàl säbûn' bađû tärìph bùzìmût'. yí tí äsûs patàh zí sú chhú súnìlas néchí' nazrí vúchhàn. äkhûr dràv mætríkas rízalt. rãshidû òs phèl magar súnìl òs pàs. zyàdû kharàb nambar tí äsís nû. sêkandj díríjan òsús. rãphikà jì äs rãshidûn' gôđay patàh zí sú gatshí nû pàs magar súnìlûn' pàs gatshnû sût' gãyí sô sêthàh khôsh. tasûnz kath karnû khãtrû yélí sô shyàmà jì nìshí väts, tamí kórús nû ínkar. akhtúy gãyí sô khôsh zí súlí garí lagí kúní bàl bachhí tû béyí ròzês kamàl säbûn' nazar gúzar. tamí zòn yí kamàl säbún éhsàn. sùnchún, "mê matû ditan. pãnas kyútúy agar kamàv'í, sô tí chhí bãđ kath. bû kütís kãlas ròzas zindû." magar dílas rùdús phrađû phrađh. tamí vón rãphikàjì kún, "sòrúy gav ðhikh. magar tóhí chhavû patàh zí myòn néchúv chhú varaphtàr. ãm' mà chhí az tàn' kành zímûväriyàh sanbãlmûts. yús nû garas lagí sú katí lagí paras. yínû pagàh kôdrath rãchhín kénh atúr gatshêm kãríth." magar rãphikàjì äs mútmayìn. tamí vónús, "yúth sú chòn néchúv chhú tyúthúy chhú myòn. mê chhà rãshidû akh tû sú chhúm byàkh. tsû mû bar kúní kûsmûch kành phíkír. atúr karí tû mê karí. bas, así chhú síríph chòn ànkàr bakàr. kamàl säbas chhú pûrû bíhíth zí sú chhú jàn lãđkû magar hãlãtav chhú kharàb kórmút." shyàmàjì tóg nû kíhín' vanún. sô gãyí rãphikàjì hûnz kath bùzítsh sharmandû.

äkhûr àv súnìl kamàl säbas nìshí nõkrì karní. kamàl säban bãgräv kãm. rãshidas thóvún jangal mađí tû súnìlas daphtar. kamàl säban thãv yíman dôn kíts alag gãđí. nãv gãđí vúchhíth àv súnìlas búthís rang. tas gãyí manûch múràd pûrû. kamàl säbûn' múnshì jìyan héchhínòv sú sòrúy hísbàb kítab. súnìl òs dêmàgû kín' kãphì tèz. shéyíy rét' gav sú ath kãras manz mãhír tû múnshì jìyas gãyí vãriyàh zímûväri kam. múnshì jìyas òs pûrû yékìn zí súnìl hékí vakhût gãtshíth kúnúy zón tí kãm sanbãlíth. tû yí kath vãn' tãm' kamàl säbas tí. kamàl säb òs sêthàh khôsh. tíkyàzí rãshidan tí äs panûn' zímûväri ðhikh pãth' sanbãlmûts tû béyí òs rãshidas tû súnìlas pãnûvãn' sêthàh tãlmèl. kamàl säbûn' ísràrû kín' òs súnìl nêsûb tankhàh màjì dívàn. bàkay òs sú pãnas pêth vúđàvàn. shyàmàjì myùl ath manz tí bađû sùkùn. tamí òs nû zành sùnchmútúy zí súnìl nèrí zành kamàvûn'í. kamàl säb òs vanàn zí bachas sakhtì karûn' chhúnû ðhikh. vãrû vãrû phúđí pãnay. tasúnd vanún dràv nû galath. vakhtas sût' sût' hyãtsûn súnìlas sêthàh búrûdbãri yín'.

sàhàb jì òs yatshàn pì-êch-dì karún magar mälís äsûs nû tath süti baràbadì. sú òs yatshàn tas dākṭar banāvún. sàhàb jìyan kór êm-bì-bì-ês. bàskar nàthan òs vóphùr pānsû kamòvúmút tû panún nāv thavnû khātrû kór tām' néchúv landnas manz māzid pānāvnuúk phāslû. amí khātrû kòtāh pānsû pēv tas dyún, tí vón nû tām' kānsí. tímav vón sārínûy yì zì sàhàb jìyas vāts tòray àphar.

bàskar nàthan thāv nû néchívís kúní kûsmûch kàngh kāmí. yùt pānsû tām' mónûgnas, tyùt sùzûnas. äkhûr tas tí kath kyút òs? tām' vón zanàní, "kùr gāyí äkhûr lùkû húnd màl. khāndar karòs tû nèrí garû panún. yì chhú tí chhú tû sàhàb jìyas kyútúy chhú. vārû kārû yìyí bóḍ bàrû dākṭar bānīth vāpas. baḍên baḍên haspatàlan manz karnas thapû thaph. landnûchí ḍīgrì tû yétichí ḍīgrì gāyí zāmìn àsmàn pharûkh. béyí vanay akh kath. tasûndí yínû brònṭhúy thavay bû tas kíts nāv gāḍí ānīth." nírmalàjì gāyí khòsh magar tas àv kyāhtàn' khayàl tû vónúnas, "tóh' hay äsívû vanàn, yì òs tí lóg sòrúy kúmār jìyas. télí kath ānív gāḍí?" bàskar nàthan samjäv, "natû katí chhí pānsû? vún'kês chhanû kām tí khàs kénh. daph mē chhú jì-pì-phandṣ darkhàs kórmút. yath haphtas manz nèrí." "magar ...", nírmalàjì hétsòv kyāhtàn' vanún zì bàskar nàthan tsāṭ tasûnz kath, "patû chhà yímûnûy jì-pì-phandḍ pānsûnûy kún vúchhún. dópmay yì mē kamòv, tamí sàsû ganû kamāví sàhàb jì. daph vún'kês gatshí lùkan phíkíríh tarún zì sàhàb jì kasúnd néchúv gav."

magar lùkan tór nû kíhín' phíkíríh. zarkû barakh karvûn' nāv kār rùz àngnas manz sàhàb jìyas pràràn, magar sàhàb jì àv nû kénh. tām' sùz shéchh zì tas chhí landnas manzûy ākís jàn haspatàlas manz nòkrì banàn tû phílhal hékí nû sú yíth. nírmalàjì rùd nû kòṭhên hēsûy. aḍû khòkhri zabān' mājì tamí babli trèsh. trèsh chēth yélí tamí bàskar nàthas kún nazar trāv, tas vúchhín' āchhan manz ājìb chamak. bàskar nàthan dópnas, "yì gav néchúv àsún. bû òsús gôḍay zānīth zì tas tràvan nû yòr kénh. póz hay bòzakh, tas àsēkh tatí tí thapû thaph kāmûts. ròz tû vôn' tayàr. vārû kārû gatshav ās' tí tūr'. patû vúchhakh ...." bàskar nàth rùd vanàn. magar nírmalàjì äs yitís kàlas nēsûb landan vātsmûts. dópnas, "adû dēv ās' tí yémí shíksû manzû àzàd gatshav."

shên satan vâriyan manzûy kâr kamâl säbas kôdratan sakh yäri. tas banêv kâphî pänsû tû sú àv shahrûkên bađên móhnívên manz shúmâr karnû. súnîlûnî kâm tû tsúk vúchhíth òs sú gôđay mútäsir, magar âkî vâkâhan ón súnîlûnî zíndgî manz zabardast ínkalâb.

ârmî hêđkûvâtaran kôđ phòjûkî khâtrû pûrû vâriyas pêth zyún saplay karnúk tэндар. kâm äs karòrû badên rópyan. tamâm bådî bådî ðhekûdar àyî tsâsíth, magar sàrínûy rûd kamâl säbún phraðh. tíman äs khabar zí kamâl säb chhú ath kâras manz khílâđî. tímav kâr tas tэндран manz barâdâri karnûch gúzârîsh, magar kamâl säb gav nû tayâr. tâmî vónûnakh yas múkadar äsí sú níyî. ðhekûdaran manz òs akh naphar lâl dîn. sú òs kúnî tí târîkû yatshàn yî kâm khénî. tâmî kâr sàrínûy ðhekûdaran tû khâs kârîth kamâl säbas pänsû díth lób khasnûch pèshkash. bàkay ðhekûdar gâyî àmâdû, tíkyâzí tím hêkûhân nû yíman dôn brònthû kani vútríth. magar kamâl säb àv nû lâl dînas athas manz. màmlû pêv âtíy.

lâl dîn òs sêthâh châlâkh tû makâr. tas lâj patâh zí kamâl säbûnî kâkzi kâm chhú súnîl sanbâlân. tas òs pûrû yékîn zí kamâl säb lèkhûnâví panún tэндар súnîlas athíy. tí sapúd tí. kamâl säban lèkhûnòv kâlû shâmas panún tэндар súnîlas athí tû kórún sîl band. dóyímî dôh súbhây vòt lâl dîn panún akh sâthî hêth súnîlún garû tû kórún tas àlav. súnîl drâv nêbar. sú zâníhè nû lâl dînas kénh. lâl dînan khòr sú bahânû kârîth kârî tû nyùn âkîs hòtlas manz. lâl dînan äsí bægas manz akh lachh rôpyî ânimûtî. tâmî vón súnîlas, "vúchh sä góbrâ, yî chhúy akh lachh. yî gav sàní tarphû tsê yanâmû. kânsí lagí nû kanas kan patâh. tsê chhay síríph así kamâl säbnî rètû vanûnî. súnîl lóg sònchnî. lâl dînan dyútúnas dílâsû. dópnas, "tsû kar así pêth yékîn. khòdâ gavâh, sâni zabân khúlî nû kénh." súnîl gav àmâdû tû dópnas, "mê chhúnû zabâni yâd. magar tэндар barnû brònth akh ganthû vanòvû bû sòrúy." lâl dîn gav khòsh. phâslû gav zí múkarar vakhtas pêth vâtan tím âkîs múkarar jâyí, yétí súnîl tíman akh parchû pílûnâví. ath parchas pêth äsí sòrúy líkhíth.

barâbar vakhtas pêth vòt súnîl jâyí pêth tû kânkh kath karnû varây pílûnòvún lâl dînas parchû. lâl dînan díts parchas nazar. tas àv búthís rang. súnîl drâv vâpas.

ṭeṇḍar àyí khòlnû. kamàl sàb òs sàrínûy saras. ṭhèkûdar samèyí tas àndi' àndi' tû lāgís múbàrakh karní. magar tíman manz òs nû lāl dìn kénh. tas òs gòmút gāylû. sú òs panûnêv sâthiyav âkís bēnchas pēṭh tròvúmút. akh òsús havà karàn tû byàkh trèsh chāvàn.

lāl dīnas òs sharàratû sût' búth vòzlyòmút. sú chéyihè súnilas rath. rôpyí raṭnûch kath kamàl sâbas bòzûnàvnû khâtrû vòt sú shâmas panún sâthi hêth kamàl sâbún garû tû vânin tas sârûy dâllil. kamàl sâb rùd bòzàn. yéllí lâl dīnan tshôpû kâr, kamàl sâban kór súnilas àlav. súnil àv rôpyí bæg hêth tû thóvún kamàl sâbas bròṅṭhû kani. lâl dīnas àv nû kíhíni samûj. kamàl sâban pílnòv bæg lâl dīnas kún tû tòrûnas phíkíríh, "mê chhí yí sârûy dâllil patàh. súnilan òs mê sòrúy vónúmút. méy dyút âmís sú parchû likhíth yús âmi tóhí dyútúnnavû. agar yí yétshihè, yí hékíhè rôpyí râṭíth tóhí sòrúy ràz vâníth. mê lagíhè nû kanas kan khabar. magar âmi kór nû tí. tíkyàzí yí chhú thadí pàyí málís màjì húnd aulàd. ìmàndârì húnd yúth nón sóbùth díth kór nû âmi síríph málís màjì húndúy yòt nàv ròshan, bâl'kí thóvún myòn tí yazath. mê òs pùrû yékin zí yí chhú akh lâl tû yí chhú síríph hàlàtav kharàb kórmút. âm'sûnd' âzík' kàrnàman dyút yí sâbít kâríth zí myòn sònchún òs sâhì. mê chhú âmís pēṭh phakhûr. âzík' pēṭhû chhí mê pâzîpâthi' zû néchívi', râshidû tû súnil." kamàl sâbas lóg yí vanàn vanàn hót. lâl dìn gav sharmandû tû mánjín kamàl sâbas maphì. súnilas kún trävûn nazar tû vónúnas, "vây, métí àsìhè tséy hyù akhàh."

kamàl sâban hòv panún vâdû pùrû kâríth. râshidû òsúy kârûbàruk málík, magar kamàl sâban thóv súnilas tí kârûbàras manz shé ànû híshû. kampâni àv nóv nàv dínû 'Kamaal & Associates - PHorest Lessees'. shyàmàjì àyí nû patsh. az òs gòmút tasúnd bätúl pâzî pâthi' bãth díth. sô às vúní tí âchhan mùran dívàn. "yí chhà pazar kínû sópún?" mùtì lâlúnís phòṭúvas nâv màl trävíth vónún tas kún, "az gòm chòn nàv ròshan".

súnil banêv vôn' súnil jì. naví kàmí manz àv zabardast phäydû. âkísûy vâriyas manz àni' súnil jìyan panûni' zätì kâr. pròn makànû kûníth banòvún barzúlí nóv bûnglû. shyàmàjì às vôn' ràzû bày. tas rùz nû kúní chizûch kànkh kâmì. sô às kamàl sâbas shúkúr

gúzàr, yémí tasúndís varaphtàras rûts vath häv. tas äs akäy kath zéví pêth, "kamäl säbas katí hêkû hùríth"?

âkís vâriyas landûnas manz nôkrî kâríth àv sàhàb jì chhùtì pêth garû. sú òs nû kúní sùrtas manz kâshírî ròznas tayàr. tas òs shòkh landnas manzûy ròznúk. tâmí kór mòl màjì tí amí kathí khâtrû àmàdû zí bàskar nàthûní rítàyar gatshnû patû ròzan tím tí néchívís sùtíy. bàskar nàth tû nírmalà jì äs' khòsh. bàskar nàthûnís rítàyar gatshnas äs' vôn' masàh tsòr vâri. tâmí vón nírmalà jì kún, "yím tsòr vâri nèran vúchhàn vúchhàn. títís kàlas vâlòn vâru kârû babli tí nakhû. akhtúy gav jàn. rítàyar gâtshíth kyàh chhú yétí karún. yí chhà kành jày ròznû khâtrû"? yanû tâmí 'London Bridge' tû 'Thames' dâriyàvúk phòtúv âkís kælandaras pêth vúchhúmút òs, tanû äs tas yí jày vúchhnûch sakh kal dràmûts. "adû mahàgânishan bùzúnnavû túhúndúy", vónúnas nírmalà jì vâpas. amíy sàtû thóv tamí mahàgânishas ròth.

sàhàb jì dràv pandàhí dóhí vâpas. nèràn nèràn kór tâmí mälís màjì ísràr, "bròntthús yítav chakràh karní rêtas dôn rêtan. bù sòzòvû tîkaṭ." magar bàskar nàthan mònúv nû kénh. dópnas, "vâru kârû chhú tsòrí vûhûr' gatshûnúy. bãli kyàh chhú pãnsû zàyí karún". äkhûr péyí sàhàb jiyas màli súnzûy kath mànûn'. akh kath thãvnas nírmalà jì gòḍay nakhû vâlíth, "vâri zû vâri gatshíth karòy vâru kârû khàndar. kành jàn pahan kùr vúchhíth sòzay bù tasúnd phòtúv. væsè tsê kãtsàh pãrmûts gatshíy kùr àsûn"? sàhàb jìyan tsãṭ tasûnz kath, "hatay mê kyàh chhú ath prútshún. yí tóhí kãrív tí chhú mê manzùr. bù chhúsû mälís màjì péth'?" nírmalà jì äs' bòkû phòlàn. sùnchún, "balàyí lãjsas. néchúv chhúm sôn. âmís gâtshûm nû kãnsí hûnz nazar lagûn'."

sàhàb jì òs pãz' pãth' sôn. tâmí mònúy nû béní nakhû vâlñû bròntth khàndar karún. babli òs êm-ês-sì kórmút tû sô äs âkís kâlíjas manz lèkcharar lãjmûts. tas sapúd mòhan kríshnas sùt' khàndar. mòhan kríshûn òs ḍàḱṭar. yí khàndar òs bàskar nàthan bàzãp'tú tékín' ralävíth tay kórmút. mòhan kríshûn òs dílúk narûm tû dàjas dahèjas khalàph. tasúnd mòl màjì tí äs' sêthàh rût'. tímav kãr nû bàskar nàthas kành pharmäyísh. hâlankí lùkan nísh òs tímav bùzmút zí tâmí chhú nôkrî manz kãphì pãnsû kamòvmút. vôn' òsús

néchúv tí zènàn. pänsû gâtshís nà àsûni? magar tím äsi vanàn, "así yétshitan panûnisûy néchív' súnd hàvún tû chhàvún. lùkû hùndís pêṭh kyàzí thavav nazar." babli tû mòhan kríshnas tí òs pànûvân' jàn tû dônvey äsi akh äkís sût' khòsh. bàskar nàthûn' mäli hàlat äs nû vún'kês tìts jàn kénh. magar tamí patû tí yí tasûndí tarphû múmkín sapúd, tí kór tâm'. sàhàb jìní tarphû sapdús nû kànñ athûróṭ. tâm' dópnas, "mê chhú makànû hénúk khayàl tû kharch chhúm kâphì".

sàhàb jì òs babli hùndís khàndras pêṭh síríph aṭhan dòhan hùndí khàtrû àmút. sú òs pròn haspatàl trävíth äkís nâvís haspatàlas manz gòmút. amí kín' äsûs nû zyàdû chhùṭì. kòrí tû zàmṭûrís thíy yélí nírmalà jì tasûndí khàndrûch kath túj, tâm' kór sàph ínkàr. dópún yìtís kàlas nû bû pùrû pàṭhi sêṭûl gatshû, tìtís kàlas chhú nû khàndrûk savàlûy. nírmalà jì àv nû tasûnd yí javàb pasand. tas bàsèyí äzichí laṭí sàhàb jìyas manz kâphì pharûkh àmûts. sàhàb jìní vâpas nèrnû patû yélí tamí yí kath bàskar nàthas sût' túj, tâm' vónús, "bachû chhú. nâv nòkrì chhas. parèshànì àsês nà? béyí, tatí kús chhús athû róṭ karnas? sòrúy àsês pèvàn pànûsûy karún. yìtís kàlas nû äsi gatshav, tìtís kàlas chhús bíchàras músibatûy." nírmalà jì tròv vôsh. tas yús bàr dílas pêṭh òs, sú tsólús bàskar nàthûn' akíy kathí sût'. magar parèshànì ruzûs tòtí. sàhàb jìyas sapdíhè jal jal khàndar tû garas manz yíyíhè nôsh. tamí äs sàhàb jìní khàtrû kùr tí vúchhíth thâvmûts. sòndar tû súshìl kùr. nírmalà jì òs pùrû yékin zí hargàh sò tasûnz nôsh baní, tas vátí sakh khâdmath. sò äs sònchàn, "khàndrû patay mà níyas sàhàb jì pànas sût'! vâri ḍòḍ vâri chhús byúhúnúy, yìtís kàlas sàhàb jìyún mòl ríṭayar gatshí. patû gatshav sâriy yíkûvaṭû."

magar nírmalà jì hùnd yí armàn gav nû pùrû kénh. pùrû äkís vâriyas lèchhí sàhàb jìyan masàh tré chíṭhí. khàndras mútlík kànñ kath lèkhûnúk òs taslûhûy, sú òs nû shéchh' khabar tí vâru pàṭhi lèkhàn. patû gav chíṭhi vâtnas tí thakh. bàskar nàth tû nírmalà jì äsi parèshàn. bàskar nàthas vòt ríṭayar gatshnúk vakhût nâzidikh. tas òs nû samjúy yívàn zí äkhûr nèrnûch tayäri hay karûn' chhí, sò kíthû pàṭhi karav. pùrû prògràm chhà banävíth thavún kínû na?

bàskar nàthas pèv nû zyàdû kàlas pràrún. rêṭayarmêntû brònṭhûy vâts tas sàhàb jìyini chíṭhi. chíṭhí hùnd nàv bùzithûy gâyí nírmalà jì yí dâp'zí tí ḍúlû. bàskar nàthan

mûtsräv chíṭhi tû lóg parní. varû varû phyûr tas búthís lyódúr rang. chíṭhi péyas athû manzû pathar. nírmalà jì rùz róbùdû hísh vúchhàn. bàskar nàthas phûr nû kíhíní. tas àsû sàhàb jìnís phòṭúvas kún àchh daras. hyamath kâríth túj nírmalà jì chíṭhi athas kêth tû pârûn.

az òs bàskar nàthas vóhórûvòd. ríṭayar gãmûtís gav tas lagbag akh vâri. sú òs mòhan jìyas sûtí bæthkí manz bíhíth tû babli às chòkas manz màjí madad karàn. mòhan jì òs vanàn bàskar nàthas, "trävív màhrà pràní kathû. yímû kathû karnû sûtí kyàh matlab nèrí? sàhàb jìyas tí àsíhè kénh majbûri. yà sùnchúmût àsên khabar tóhi òvúsà ijàzath?"

dar asûl òs sàhàb jìyan pànas sûtíy kãm karan vâjnì lèḍì ḍàktar padmàyí sûtí khàndar kórmút. padmà às jàn àsan valên hûnz kûr. magar tas òs nû bòy kành yús tasûndí khàndrû patû mälís màjí hûnz khâdmath karíhè. amí khâtrû òs tamí gòḍay sharût thóvmút zí sàhàb jìyas péyí tasûndísûy garas manz ròzún. yí kath às sàhàb jìyan manzûr kârmûts. akh às tas padmà pasand. béyí òs tas padmàyí hûndí khótû zyàdû yí pasand zí tas mèlìhè khàndrû patû kâphì daulath. padmàyí hûnzí màjí òs nû séhat ṭhikh. sô às yatshàn panûní zíndûgâni manzûy kòrí hûnd khàndar vúchhún. sàhàb jì òs nû yatshàn panûnís khàndras manz mälís màjí hûnz múḍàkhalat. tas às patàh zí tasûnd mòl màj chhí tas yatshàn kâshirí manzûy khàndar karún. magar tas òs nû yí manzûr. sàhàb jìyan òs vônì dúniyàh vúchhmút, "kújà landnas manz ḍàkṭârì pârmûts kûr tû kújà kâshirí hûnz kûr. dôshvâni chhí zâmin àsmàn pharûkh. mê chhà zíndûgì manz brònth pakún kínû path gatshún". amí kínì thâv nû tâmí kanas kan kânsí khabar tû nyùn khàndar kâríth. sàhàb jìyún khàndar òs dar asûl babli hûndí khàndrû brònthûy sapdyòmút. tamíy às tas babli hûndís khàndras pèṭh vâpas nèrnûch jaldì. makânû mâlì hênûch kath tí às tâmí galath vânmûts. pazar òs yí zí tas os panûnís khàndras pèṭhûy sòrúy pãnsû kharûch gòmút.

bàskar nàthan tsâṭ mòhan jìyíní kath, "mê na sä chhúnû amí kathí hûnd aphisûs zí así prûtsnû varäy kyazí kór tâmí khàndar. na chhúm yí aphisûs zí àsí kyazí níyan nû pànas nísh. bû chhús mãníth zí sàní tòr gatshnû sûtí baḍlìhè tas kharchû. béyí hóhvûr garas manz kíthû pãṭhi thavíhè así? magar mê chhú akí kathí hûnd sèṭhàh aphisûs. tasûnzí zanàní yéllí panûnís mälís màjí hûnd sùnch, tâmí kyazí

sunch nû? tâmi vón nà tas zí myänís mälís màjì kús chhú vúchhan vòl? tâmi kórû rópyan sàní khótû zyàdû môl. así òs nû tasúnd pãnsû bakàr. magar tas rùd nà yàd zí así kíthû pãth'í róchh sú. sú gótshà mè búđíth vanún zí sãrìy yélí pénshan pãnsan pèth chhí gúzàrû karàn, tóhì kyàzí hékív nû kãrìth"? yí vãnìth vóth bàskar nàthas ósh. mòhan jìyan vónúnas, "yí màhrà gav nû thìkh. díł gatshí nû lôkút karún. bû chhús nà túhúnd aulàd." bàskar nàthan rónas athas manz athû tû vónúnas, "túhúndúy sahàrû chhú. natû àsíhè kòthan khabar kyàh gúdryòmút. àsì katí hékav tóhì bàtsan dôn hùrìth. bû òsús sònchàn zí myòn asì jãgìr chhú myòn néchúv. magar tí òs nû pazar. pazar chhú yí zí kùrûy chhí mälís màjì húnz hamdarûd tû khãdmath gúzàr". bàskar nàthún vanún òs pòz. tasúndí rítayar gatshnû patû rùz tíman bàtsan dôn kùrûy shànû díth. tíman gav yí mãshíthûy zí tíman òs néchúv trãvíth gòmút.

súnìl jìní khàndrúk kàđ díñû khãtrû vãts shyàmà jì bàskar nàthún garû. kòchas atsvúnúy péyí tas nírmalà jì pèth nazar. kàrí manzû bôn vãsìth rãt tamí nírmalà jì nalûmatí. nírmalà jì àyí nû patsh. yanû shyàmà jì naví jàyí basní gãyí, tanû àyí sô gòđníchí lađí ath mãhlas manz. bàskar nàthan tí kórnas sakh yazath. dópnas panûnís bachas chhú khàndar tû àsíy gãtsh'í nà yín'. nèrnû vakhtû dràyí nírmalà jì tas nêbar tàn'í süt'. dràyvaran mùtsròv darvázû. kàrí manz bêhàn bêhàn pèv shyàmà jì yàd tû prítshún nírmalà jì, "kús tàn'í òsúm vanàn tóhì chhúvû nêbar gatshún. vôn'í yínû sãnísûy khàndras pèth gãtshív". nírmalà jì dyútúnas dílãsû. dópnas, "sàhàb jì chhú sakh patû lógmút. magar àmís chhanû pãnas tatí ròznas baràbãdì. dapàn chhú panûn'í zênû jày tû panûn'í ang àshûnàv trãvíth kót gatshav".

6 *dārûhòr*

dílí hùndís méđíkûl ínûstíçhùtas manz gav az kúmàr jíyas pùrû akh rêth. tas òs bôkûvachên húnd dòd. vúnikês äs tas bêđas pêth mast néndûr pèmûts. kalas òsús kangúv díny tû búthís äsús sêthàh dâr àmûts. ràni äs haspatàlûkís àngnas manz âkís bënchas pêth bíhíth bãyís pràràn. đabal tsót äsús athas kêth tû nazar äsús sadkí kún. àngnas manz òs lûkû arsàthàh magar sàriy äs' panûnên panûnên hàrisàtan sût'. kãnsí âkís äs nû béyí súnz phíkír. yí haspatàl òs nû ràni hùndí khãtrû nóv kénh. yétí òs tâmi pàpàjìní vakhtû tí vâriyàh kàl gúzòrmút. sòruy òs tyúthúy. kúní chizas äs nû kàn pharûkh àmûts. ràni òs bàsàn zan gâyí tas akh vãs ätíy.

ràni thãv đabal tsót pathar tû trãvûn bënchas pêthûy lar. az äs nû tamí ràtas àçhh vãtmûts tíkyàzí kúmàr jíyas nakhû yús bêmar òs, tâmi òs ràt' ràtas pùrû wàđ nakhas túlmút. sú vanàn kyóh òs, tí àv nû kãnsí samûj. dapàn yanû sú haspatàlas manz dãkhûl òs gòmút, tanû àv nû tas kàn nazar díni. tas tí òs yóhóy dòd yús kúmàr jíyas òs. lûkan hùndí madtû sût' kór nãrsí tû wàđ bàyan bađû múshkíli sàñ sú kòbù tû ínjakshan kãríth pãvûhã néndûr. amí patû àyí nû ràni néndûr kíhíni tû sô ruz ràt' ràtas húshàrûy.

kàri húnzi hàrni sût' mûtsràví ràni àçhh. akí naví màrùti kàri manzû vãth' bãts zû âkís màrìdyàdam ínsànas thaph kãríth tû tsàyí ày-sì-yùhas andar. mardas òs nóv àsmàni rangû sùth lãgíth. hàtis äsús tày tû khóran nóv bùth. zanàni tí äs nãv banàrsi dùt' lãgíth. bàsàn òs hàl hàlûy chhúhãkh khàndar kórmút. ràni pëv panún vakhût yàđ yéli só tû kúmàr jì yíthay pãthi pàpàjì hêth òr äs' àmûti tû pàpàjì òsúkh ày-sì-yùhas manz dãkhûl kórmút. ràni lãj màrùti kàri múday gãndíth vúchhni. yí kàr tí äs bílkúl tíshûy yítsh kúmàr jíyan äs ànimûts tû yath pêth garas manz zabardast tanàzû òs sapdyòmút.

kúmàr jíyan òs bì-è kórmút tû sú òs mãli sùndís sókùlas manzûy kãm karàn. tasúnd mòl pàpàjì òs rítayar gatshnû brònth tãhsil éjúkèshan aphisar rùdmút, tû amí patû òs tâmi panún sókùl khùlmút. tas òs bađû shòkh zí tasúnd' dónûvay néchívi karûhãñ tas sókùl chalãvûnas manz madad. magar shàđi lãlûni nêbar gatshnû sût' vòt tas ratshàh dadàrû.

pàpàjìyas òs nû vón' séhat ðhikh ròzàn. lêhàzà òs sókùlúk sòrúy bàr kúmàr jìyas pêt̃hûy.

rànì òs nû khàndras pêt̃h khàs dàj ónmút. kúmàr jìyas tû tasûndís mälís òs nû amyúk kành malälû, tíkyàzí tím äs' hamèshû ath chìzas khalèph. magar kúmàr jìní béní kàkì òs sakh kìnû. tamí òs panûní vakhtû tì mälís yí dâp'ízí tí rath välíth agnas dôgan dàj hyótmút.

rànì òs mälínyúk nàv santòshû. tasúnd mòl òs akh lôkút môkút müläzím tû tas äs nû àmdànì tìts zyàdû. magar shúrèn parnàvûnas manz rùd nû sú path. santòshas äs mäj lôkùchàray mùmûts. tasúnd bóđ bòy mòhan jì òs bì-ès-sì kâríth nòkrì karàn. mòhan jìní khàndrû vakhtû äs santòshû bãhimí jamäts paràn. mòhan jìyínì zanànû äs àmir mälì sûnz kùr tû tamí òs dàjû ràng' kâphì nakûd tû jínûs ónmút. väryúv väthíthûy róṭ tamí garû panûnís athas manz. garích sârúy kãm rüz santòshûsûy maṭí tû ath manz gav nû tas kành athû róṭ. santòshún brònṭhkún parún àv nû bãykàknì pasand. tamí kór ælàn zí kòrí húnd bàh jamäts parún gav sêt̃hàh tû amí patû gav tasúnd väryúv gatshnúy jàn. santòshas òs bì-è karnúk sakh shòkh magar sú shòkh gav nû tas pùrû. tasûndís mälís tí chalév nû nôshí brònṭhû kaní kénh. nâtiyû dràv zí santòshas kórúkh bãhim pás kâríthûy khàndar. khàndar tshàndṇas manz tí kâr nû mòhan jìyan khàs kùshísh. yús tàn búthí às, tâthì kórún ànkàr.

rànì äs pàpàjìyas mälì sûnd' pãṭh' yazath karàn tû sú tí òs tas sakh rachhàn. yí kath äs kàkì nàgavàr gúzràn. sô yélí yélí màlyún yíyíhè, télí télí äs sô hìth tû bahànû ràṭíth bãyís tû mälís nìsh rànì hûnz chógûlì khêvàn. kúmàr jì òs gôḍû gôḍû akí kanû bòzàn tû béyí kanû tràvàn, yúth nû garas manz phasàd vôthí. magar vâru vâru rüz yí mútsúkri zèt̃hàn tû amyúk asar hyótún garas pêt̃h pyón. kúnì kúnì sàtû òs kúmàr jì béní húnd póz apóz bùzìth zanàní rûdàn, yath pêt̃h garyúk màhòl sakh kharàb òs sapdàn. pàpàjì òs àm tòr

rànì húnd taraph karàn, yémí kíní tas kòrí sùtì dúshmandäri äs. sú òs gòḍay panûní dàdí kíní parèshàn tû amí dränj dräj sùtì gav sú vàray path. shan satan rêtan manz gâýí tas títsh hàlat zí sú pèv àl índíyà médíkul ínstitichùtas manz dâkhûl karún.

kúmàr jìnèn pèv haspatàl vàn baḍû dróg. akí patû akh tètst tû akh dòd balnû brònḥûy byâkh dòd. rêth tàrû rùd yí sílsílû chalàn magar äkhûras ròv sòrúy. pàpàjìyan dyút haspatàlas manzûy amànath. yitís kàlas äs kúmàr jìyíní jäní tí gämûtí tû mälí tí.

pàpàjìyan òs kúmàr jìní khàndrû patay nât'pòryúk pûlàt kúnmut. tas òs néchívís kíts kàr hênúk sakh shòkh. dapàn òs kúmàr jìyíní sàriy yàr chhí kàran manz phèràn tû jàn gâýòv agar âmís tí kàr àsíhè. hàlankí kúmàr jì òs zàmìn kúnûnas khalàph magar mäl'sûndís zidas brónh kaní chalyòs nû kénh. akh kath äs zórur. kúmàr jìyas tí òs sakh shòkh zí panûní kàrí manz gatshíhè mòl hêth màtàyí húnd darshón karní. magar yí shòkh gav nû pûrû kénh. kàr hênû brònḥûy pèv pàpàjì bêmàr tû tâthí sùtì môklèyí pãnsû tû garyúk súkùn.

mòl marnû patû gav kàkì húnd bãyís tû bãyakàkní nish yún sêḥhàh kam. magar angan äshnàvan manz tíhúnz badnãmì karnas rüz nû sô path kénh. sàrinûy vónún zí kàr anûnúk shòkh òs aslí rànì mälí. tamíy kór pàpàjì zàmìn kúnûnas pèḥh majbûr. pãnsan pèḥh tí lòg kàkì nyây. dópún zãmíní húnd pãnsû katí lòg sòrúy pàpàjìyas? sú thón nêsbû khótû zyàdû rànì dabävíth. tamí chhú kúmàr jì thóvmút athas manz. yí vanàn chhas, sú chhú tì karàn.

kúmàr jìyas äs nû sókulû manzû zyàdû àmdãni kénh. magar tamí patû tí òs tas zãmíní pãnsav alàvû sêḥhàh kharch gòmút, yús tãmi yàran dòstan nish karz kãríth òs túlmút. kúmàr jìyas òs nû hísàb likhíth thavnúk àdath. tamíy òs nû tãmi mälís pèḥh kharch kãrímútí pãnsúk hísàb lyùkhmút. magar kàkì lòg hísàbas pèḥh sakh dalûvanzúv tû maslû pèv äkhûr shàdì lãlas pèḥh.

shàdì lal òs kúmàr jìyún lôkút bòy, magar pazar òs yí zí kúmàr jì òs nû pàpàjìyas panún néchúv. dapàn khàndrû patû aḥhan vãriyan tàní tí rüz àshà jì bè-aulàd. âkís

béyísûndís vanûnas pêṭḥ ón tímav akí nârsíng hòmu pêṭḥû akh bachû mângíth. bachas äs mäj mùmûts tû mòl òs nû tas dóyúm khàndar karnû mùjúb rachhnas tayàr. ämísûy bachas thóvúkh nàv kúmàr jì. kôdratû súnd kàr gav yúth zí kúmàr jì mangtû raṭnû patû dôyí vûhûr' zàv àshà jì shàdì lâl tû tamí patû kàkì. ratshàh bãḍì gâtshíth lâj shúrên âkís béyís nísh aslíyat patàh. kúmàr jìyas sût' mà y mòhbat vartàvûnas manz àyí amí patû shàḍì lâlas tû kàkì sêṭhàh pharûkh, magar mälís màjì húnd lòl rùd kúmàr jìní khätrû barkaràr tû tath gâyí nû kành kâmi. kúmàr jì rùd bì-è kâríth mälís sût' sókùlas manz. shàḍì lâlas òs ínjinéri karnúk sakh shòkh tû ath manz dyút tas kúmàr jìyan pùrû sàth. shàḍì lâl tsól ínjinéri karnû patay kanædà. dapàn tâmsûnd' kénh yàr äs' gôḍay tòr gämûti tû tímvyü äs tas kal kâḍmûts. kanædà gâtshíth thóv nû shàḍì lâlan bãyís sût' khàs kành lèn dèn. kénh kâl patû kór tâmi mälís màjì vanûnû varäy âkís mìmi sût' khàndar. mà y mòhbatû hísàbû òs nû shàḍì lâlas mälís màjì sût' tí khàs kành vâṭḥ, magar tíman pänsû rãng' madad karnas manz òs sú prath sätû tayàr. tas òs pùrû bíhíth zí pänsay chhú prath kúní taklìphúk yaläj. dapàn tasûndí tsalnû kín' tû kúmàr jìyas sût' rùt sólùk na karnû kín' gav màjì héh tû sô ruz nû zyàḍû kàlas zínḍû.

kúmàr jìyan mòn nû títis kàlas khàndar karún yítis kàlas nû gôḍû béní nakhû väjín. shàḍì lâl àv béní hûndís khàndras pêṭḥ zanànû hêth tû jàn pänsû kharchòvún. hàlànki pàpàjìyan äs nû pànû tí kúní chizas manz kành kâmi thâvmûts. amí kín' òs pàpàjìyas kam kâlil karz tí khótmút. pàpàjìyan rôt nû amí patû zành shàḍì lâlún pänsû, tíkyazí tâmi kór kúmàr jìnis khàndras pêṭḥ yínas yí vâníth sàph ínkar zí tasûnzí zanàní chhúnû yòr yíth séhat ṭhìkh ròzàn. had gav yí zí sú àv nû mäli sûndís marnas pêth tí. síríph sùzûnakh shéhh zí agar pänsû bakàr chhúvû, sú sòzòvû. Kúmàr jìyan dyútúnas nû kành javàb. mòl marnû patû rùd nû shàḍì lâlas garas sût' kành räbítû magar béní sût' thóv tâmi sakh salàh.

zâminí pänsan hûnz kath bùzítḥ túl shàḍì lâlan àlamè bàlà. sú sanêv nû bã y sûndís taklìphas kénh. amí bajâyí kí sú karíhè béní nasíhath, tâmi vón bãyís ṭelíphònas pêṭḥ, “agar tsû chhúkh nû zâminûkêv pänsav manzû béní yatshàn kénh dyún, tû parvây chhúnû kénh. bû sòzay pänsû, tímav dí. mê chhúnû bàsàn zí zanàní hûndí khätrû

chhú béní sūtí ràvùràvún jàn. äkhûr sô tí mà vaní sòrúy galath? béyí mē katí chhí vôní túhúndên taphrìkan sanûnûch phûrsath.” kúmàr jìyas lāj bāy sūnz yí kath zan gūl'. màmlû pēv màtàmàlan pēth. zīthi màman karûnòv sàrínûy brònthûkaní kúmàr jì tû rànì kasam zí zãmìnì pānsav manzû chhanû akh rôpay tí húrèmūts. amí patû sapúd màmlû raphàh daphàh.

kúmàr jìyas súdrèyí mǎlì hàlat tû vārì jòràh gātshíth àn' tām' nāv màrùtí kār. kārì manz gāyí tím gòḍṇèthûy òvì húnd darshón karní túlmúl. dóyímí dōh yélí kúmàr jì nāvíd hēth kākì nish gav, tamí túl asmàn nakhas. dópnas, “así chhanà patàh yí kār chhí zãmìnì hùndên pānsan àmûts. así chhà chān' yà chānì zanànì hūndì kasam phíkíríth khasàn.” kath zèḥhèyí yémí laṭí zyàday pahan. kākì ruz vanàn, “natû òsàh pàpājìyas sòrúy pānsû mòklyòmút. tas hay zachí dūnith tí nèríhè rôpyí lachh.” kākì thón bāyís màr dyúnúy yòt bakàyàh. sú vòt kamí kashàlû garû vāpas. āzichí laṭí hyót màman tí lób. tas às patàh zí yí chhúnû pazar. magar kākì às rāntas, tas sūtí kús yíyíhè vārì?

rànì gav zabardast zéhnì azàb. kākì tû tasúnd rùn às' mǎnz' mǎnz' kúmàr jìnì gār hāzírì manz tasúnd garû yívàn tû tas thavàn chhalû phól kāríth. kúmàr jì òs pànû tí sēḥhàh díl mólùl ròzàn. avay às nû rànì tas zyàdû kénh vanàn. akí dōh yélí tas kākì hūndì rùnì bàzras manz bad-rad vón, tas gav sār' péthi sàhlàb. tamí dōh pēthû tròv tamí kārì khasúnúy. kúmàr jìyas tí bàsèyí kār gób tû tām' thāv sô gæràjas manz band kāríth.

rànì díts kāmítàn' zir tû tas àv hēs. tasúnd bòy mòhan jì òs tas brònthûkaní khadà. rànì vúchhíthûy tshén' tas vālínj tû tām' rāṭ sô nālûmatí. rànì às āchhav kín' khùn hàràn. bāy dyútús dílàsû zí sòrúy sapdí ṭhìkh, magar tas às pānas tí patàh zí yí chhú tshórúy dílàsû. ṭhìkh gatshan vòl chhúnû kíhín'. sú byùṭh bénì nishíy bēnchas pēth tû rāṭûn sô pānas sūtí. rànì prútshnas, “múnì chhà vāray?” múnì às rànì hūnz dú vārish kùr yósû tām' panúnís mǎlís nish jémí às trāvmûts. mòhan jìyan vónúnas, “à, vāray chhí. vadún lajòn zí bû tí yímû. magar mē dópús às' yímav sārìy jaldûy vāpas. pàpà tí yíyí ṭhìkh

gâzith.” yí bùzithûy hyót rànì tûngí vadún tû bòy rùd tas ósh vôthràvàn. mòhan jìyas äs pànas tí ächhan dàr.

mòhan jì tû rànì khât' hyór vâpas. az òs tíman bãdís dàkṭaras samkhún, yús tíman mãzid yalàjas mútlak vaníhè. mòhan jìyas àsû dônvey bôkûvachí kharàb tû kànḥ yalàj òsús nû kàrgar sapdàn. vôn' òs tas vâriyàḥ kàl gòmút dâylísís chalàn. ath pêtḥ tí òs sêtḥàḥ kharch tû rànì hûndí khâtrû òs yí kharch túlún tí vôn' nàmúmkín banyòmút. màrùtì kâr äs tímav kartàn' kûn'mûts tû tamíy pãnsû sût' òs vúnyúk tàn' kharch chalyòmút.

kúmàr jì òs vúní shóngíthûy. dàkṭar sãban búlãv' tím panûnís kamras manz. sãriy rapòṭ ḥãv'nakh tû sûtíy vónúnakh, “vôn' chhúnû mãzid pràrún jàn. trànúspûlãntû varäy chhúnû kûhûn' chàrû. tóh' kãrív mashvarû tû béyí tshãndívún kànḥ dònar. zyãdû kàlas hêkav nû prãriḥ. rànì òs amyúk gôḍay shakh magar sàph bòznû khâtrû äs nû tayàr. tas dràv narên zangan zúv. bãy kâr tas athas thaph tû dyútúnas dílãsû, “sòrúy sapdí. tsû mû bar phíkír.” magar kyàḥ sapdí tû kíthû kãni' sapdí, yí äs nû tas tí patàḥ. az òs mòhan jìyas pûrû êhsàs zí santòshan túl dóhóy takliph, mãl'ní tí tû vãr'ví tí. az òs sú tasûndí khâtrû pãzpãḥ' vadàn.

kúmàr jìyín' màman anûnãv' tasûnd' sãriy rapòṭ tû tím sùzín shàdì lãlas níshí kanæḍà zí tatí mà àsí ath dãdís kànḥ yalàj. sûtíy kâr tãm' ṭelíphònas pêtḥ tí tas sût' kath zí kharch chhú vâriyàḥ tû tasûndí tarphû gótsh rànì kénḥ madad sapdún. shàdì lãlan bùz sãrúy dãlil magar javàb dyútún nû kénḥ. dóyímí laṭí yélí màman tas sût' kath karnûch kûshish kâr, sú samkhyòsûy nû. kãm' tàn' vónúnas ṭelíphònas pêtḥ zí sú chhúnû vôn' tatí ròzàn.

rànì madad karnû khâtrû àyí sãriy brònḥkún. kàkì tû tasûnd mãhrãzû tí àv. yémís yí pílv, tãm' tí kór. magar kharchû òs vâriyàḥ. pintsav tû ratsav sût' dràyí zaḍ magar bóḍ kharch òs bàkay. mòhan jìyan tshònd akh dònar. sú òs mangàn pantsàḥ sàs rôpyí. dalãlû súnd kãmishan òs alag. àprèshan karnas tû davàhan tí òs lagàn sêtḥàḥ pãnsû.

“kyàh baní?” rànì äs dôhas ràtas vadàn. khên chan móthús. “kùr chham lôkûṭ. kyàh karû?” akh haphtû gúzzrêv magar kành sãbìl banèyí nû. kúmàr jì tí òs path path gatshàn. akh panún dòd, tamí patû zanàní tû kòrí hûnz phíkír.

***

vúní òs gàsh phólúnay. rànì gǎyí achànak húshàr. kúmàr jì òs tas kyàhtàm yatshàn vanún magar phòrànyû zan òsús nû. rànì díts òrû yòr nazar. màràjì òs ràtas àtí magar amí vakhtû òs shàyard sígrèt chéní nêbar dràmút. tamí dyút kúmàr jìyas kalas phash. kúmàr jìyan vón nû kénh magar nazar äsûs darvàzas kúnúy. shàyard òs sú màràjìyas tshàndàn.

rànì kór nãrsí nishí patàh zí tas mà chhí màràjìyíní kénh khabar. tamí vónús bônû rísêpshanû pêtthû òs phòn zí kús tàn' chhú tóhí samkhûní àmút tû sú vóth tûr'. rànì gǎyí gòtan zí kyàh dǎlil, yùt súbhäy kús àv? yítísûy kàlas tsàv màràjì darvàzû. sût' òsús akh naphar. rànì bàsêv zí yí naphar chhú tami katí tàn' vúchhmút magar yàd òsús nû pèvàn. achànak tsǎj' tas naphras vadan bàkh nìrith tû pèv rànì khòran pêtth. kúmàr jìyas zan àv hês. tãmí díts rànì hûndís búthís kún nazar tû vónúnas lôtí, “yí chhúy shàdì lál.” rànì pèv yàd. tamí òs sú phòṭúvas pêtth vúchhmút. “magar achànak kíthû pǎth' vòt yí?” tas àv nû kénh samûj. tamí túl sú thód tû róṭún nàlûmatí. dóshvay äs' vadàn. màràjì òs darvàzas kún phìrith panún ósh vôthûràvàn.

shàdì lál byùṭh bãyís larí tû kãrinas môn' tû mìṭh'. tas äs nû patshûy yívàn zí mê vúchh bòy zínday. ratsh khandḡ gǎtshíth vón màràjìyan shàdì lálás, “dònar chhú pantsàh sàs mangàn. tyùt katí nèrì?” shàdì làlan träv rànì kún nazar tû vónúnas, “yas néchúv àsì, tas chhà dònar tshàndún?”

***

àprèshan sapúd ṭhìkh pǎthi magar rànì äs sêtthàh gamgìn. sònchàn äs, “bäy dyút bãyís zúv magar shàdì lálún' zanànû kyàh vaní? bù kyàh búth dímmû tas?” yí kath äs tamí àprèshanû brònṭh tí shàdì lálás vãn'mûts magar tãmí díts nû ath kathí kành ahmíyath. dópnas, “patû karav kath. gôḡû nìrín mê bòy khatrû nêbar.”

az äs' àprèshanas gämût' pandàh dôh. kúmar jì òs vúni ày-sì-yùhas andrûy. dâktar äs' mútmâyìn zí bêmàr chhú vâru vâru ðhikh sapdàn. kúmar jiyín' sâriy äshnâv äs' vâças nêbrû kaní sâmith. màràjìyan vón shàdì làlas, “vúchh sä az vón dâktar säban zí kúmar jì drâv khatrû nêbar. vôn' bòznâvtakh sâriy panûn' shéchh. béyí chàní zanàní tí kór nû phònà vònàh kénh. yí kyàh dâilil?”

shàdì làlan túl kalû thód. ràni hûndís shânas pêth thóvún athû tû vónún, “mê chhúnû vanún làyakh kíhín'. bû òsús hamèshû pãnsas puzà karàn. mê òs pãnsay sòruy kénh bàsàn. mê níshí hyóchh myàní zanàní tí yì. tas gav myàní khótû zyàdû myòn pãnsay tòth. sô ruz síriph kûlban tû pàrtìyan làr. akí dôh gav àthi kathí pêth así pànûvân' bakvâs. sô drâyí garû trävith tû gâyi màlyún. amí patû röv mê dílúk súkùn tû mê drâyí garû vâpas yínûch kal. magar búth òsum nû samànûy. mê òs màjì, màlís tû bãyís sêthàh taklìph vâtûnòvmút. yúthúy màràjìyan mê bãy sündí dàdích shéchh vâni, bû gòs bè-karàr. mê kâr tatí dâktaran sût' kath tû hävimakh kúmar jiyûn' sâriy rapòt. tímav tí vón zí kídnì trànûspûlântû varäy chhúnû kûhûn' chàrû. têtav talû lóg mê patàh zí myän' kídnì hékí myänís bãyís làgíth. mê sunch zí yóhóy chhú vakhût yélí bû bãy súnd karúz hêkû nakhû vâlith. tamíy vakhtû kór mê vâpas yínúk phäslû.” ràni prútshús, “tû chàni zanànû? sô katí chhí vôn'?” shàdì làlan vónús, “mê kór tas nèrnû vakhtû phòn tû vânimas sârûy dâilil. magar sô äs nû vôn' mê sût' ròznas tayàr.” shàdì làlas lóg vanàn vanàn hóç.

kúmar jiyas dítsûkh lagbag dõdí rét' haspatâlû manzû chhúti tû tím vâti vâru kârû panún garû vâpas. garû vâtiðhûy sanbòl shàdí làlan sókùl. amí patay àv shàdì làlún vóhrûvòd. az òs kütêv vâriyav patû tasúnd vóhrûvòd garas manz manávún. màràjìyan kór ath dôhas pêth panún kharûch làgíth sàrinûy angan äshûnâvan sàl. prèpyún hävith yélí sâriy tâhâr khénì biðhi, tselíphòn àv. màmi túl phòn magar phíkíríh tórús nû kénh. kôsû tàn' zanànû äs angriz' pãthi kath karàn. màmi àv yútúy samûj zí sô äs shàdì làlún nâv hêvàn. shàdì làl gav häràn. “yéti kús zàní tû kús tshândí mê.” tâm' yélí phòn rót, sú

---

pêv asmànû. tasûnz zanànû äs kanædà pêthû àmûts tû sôy äs phòn karàn. shàdì làlan
bùz tasûnz kath sàph, “Happy Birthday. Waiting at airport. Want to come home.”

❄ ❄ ❄

7 vatúkñùr

yí gàm òs bàlû dâmnas tal. tsôvâpârî äsî janglûy jangal labnû yívàn. gàmû mãnzî òs akh lôkútî àrû vasàn. àrû bãthîs pêth òs sâlimún garû tû tasûndîs garas brônthû kaníy òs ròzàn jamâl säb. jamâl säb òs sòpòrû âkîs sarkârî daphtaras manz hêd kûlârûk. kalas òs chérî tûpî làgàn. àmdânî àsíhês jàn. dapàn pêthî vãnî tí òs rêtas zû dây hath vañàn. tamíy âs tasûnz zanànû shâphikû dôhas zû phêran badlâvàn tû nóv lâgíthûy sâlimún garû vâtàn. adû agar sâlimû tasúnd nóv palav vúchhíhè nû, nóv làgnúk matlab kyâh òs?

shâphikû äs nû pârmûts lichhímûts, magar kânh kânh angrîzî laphûz òsún hyóchhúmút. agar nû kath karàn karàn sô zû tsòr angrîzî laphûz ístêmâl karíhè, sô mà bàsíhè sâlimas thâz? sâlimû äs badû nèk zanànû tû pântsh vakhût nêmâz paràn. tasúnd khànûdâr àlî múhamad òs dúkândârî karàn tû tasúnd néchúv kädír òs äth jamäts pâríth mãlîs athû rót karàn. akh kùr äsûs bantî. sô äs sâ'tîmî jamäts paràn. Jamâl säbún néchúv tàrík òs paràn mætrîkas tû kädíras sûtî äsûs sakh yàraz. dapàn sú òs prath dôh garí pêthû kûsmû kûsmûkî tsùnthî âníth kädíras khyâvàn. tàríkûnên òs nû tsùnthî bàg kênh. yímû ziyâphatû àsû tasûndîs mãlîs asâmên hûndî tarphû vâtàn. hêd kûlârûk òs nà? jamâl säbas òs byâkh néchúv súhæl. sú òs ütîmî jamäts paràn.

jamâl säbûnên nakhû äs ròzàn dúlârî. sô äs âkîs míçal sókûlas manz nõkrî karàn. khànûdâr òsús äth vâri brônth gúzryòmút. akh néchúv òsús ramèshû. sú òs tàríkas sûtíy paràn. dúlârî hûnd khànûdâr òs màshtar tû tasûndî gúzarnû patay äs sô nõkrî lâjmûts.

zanânav manzû òs dúlârî tû sâlimas pânûvânî sakh salâh. yódvay tímû dôshvay àsû akh âkîs sûtî nâli nâl, magar akh âkîsúnd äsî nû khêvàn. pânûvânî òsúkh sêthâh mày tû móhbat. akh âkîsûndên shúrên tí äsî sakh lòl baràn. shâphikas sûtî äsûkh nû laçây kénh magar tasúnd prath sätúk bajar hàvún òsúkh nû pasand. 'bóç chhú kânh tû panûní garí.' jamâl säbas äsî dôshvay yazath karàn tû tíhíndî shúrî tí äsíkh panûní shúrî hívíy bàsàn.

amí dôh äs sarkârî chhútî. jamâl säbûní garí àsû badí badí kathû gatshàn. kam tàmm äsíkh zan àmûtî. dúlârî díts àngnû mãnzî nazar magar kénh às nû samûj. 'khabar rûtsar chhúkhû?' rûtsrûy àsêkh tíkyâzí mãnzî mãzî òs asún tí gatshàn. sâlimas kórún àlav magar tas tí äs nû kénh patâh. tyúthúy drâyí jamâl säbûní garí naphar jòràh. sâlimû tû dúlârî

rùdⁱ tshàyí hálís. khabar bódⁱ dôh mà chhúkh, yà jamàl säbas mà gàyí tarki? shâphikas òs vâryàh kâl gòmút vanàn zí jamàl säbas äs tarki gatshan vâjénⁱ, amàpóz tasúnd sàhàb chhú tath phèsh dívàn, tíkyàzí tas gatshí gôdû rashvû kaní akh sàs rôpyí àsún. magar shâphikûní vanûnû mútâbík katí anêkh jamàl säb pãnsû. äkhûr yémⁱ naphran nû pànû vúmri zành rashvû rót, sú kíthû díyí béyís. "vônⁱ yí òs tû tí! magar amí shâphikan vónúy nû así kénh. sùnchmút àsên yíman yíyí azarvún", sâliman vón dúlàri kún.

magar kath rüz nû tsurí kénh. nóv kôràbû dàr phêran lägíth väts shâphikû kòj khêthûy sâlimas nish tû vónúnas, "hatav khòdà ditan najàth. yí mav kyàh kór. kúní vatí mònúkh nû." 'khòdà ditan najàth' òs shâphikún tâkíyà kalàm. magar aslí kath kyàh äs, sâlimas tór nû kénh phíkíríh. tamí prítshús, "kamvù?" shâphikan vónús vêtäríth, "yí òsúm nà shahrû pêthû bòy àmút. tas chhú hâhrû súnd néchúv jilû säb yétíy nòkri lógmút. yímvûy kôsû balây äs ànimûts. khòdà ditan najàth. jamàl säbas kíts chhakh gâr ànimûts. tàrik säbas chhúkh sùth ónúmút. mê kyút chhúkh yí phêran tû dúrû jòrû ónúmút." yí vâníth hòv shâphikan vâru pâthⁱ panún nóv phêran tû dùrû jòrû sâlimas. sâliman kâr dóshûvânⁱ chìzan tàrìph magar ächh lajas daras. yí dùrû jòrû òs shâphikan tas parús tí yí vâníth hòvmút zí yí chhúnám mäli arbû pêthû ónmút. sâliman pakûnäv kath brònth kún, "tím dràyà vâpas?" shâphikan vónús, "khòdà ditan najàth. myänís bãyís mà chhí phûrsath. tas chhúnû äkís ratsí banàn sêkrètû manzû dalún. äkísûy dôhas agar nèràn chhú tû húy chhú vôthàn. mãnìshṭar mà chhúkh mànàn àmís varäy kíhínⁱ karún." sâliman prútshús, "jilû säb katí ròzí vônⁱ?" javàb dyútúnas, "khòdà ditan najàth. bù tràvnû sú òrû yòr. mê dópماكh bù raṭan pãnas sûtⁱ. yúth tàrik säb chhúm, tyúthúy chhúm sú tí. chhú kòtâh yí? vâhrí vúhí àsí. magar khòdà ditan najàth. vúníkí pêthay chhís aphasar thapû thaph karàn." ratshàh thakh kâdṭíth thóv shâphikan kalàm jâri, "vúchhúv mê prítshúmayi nû tsê. kädírû katí chhú? mê zan gav tas vâryàh kâl vúchhûnasûy. vàn chhà khasàn?" sâlimas dód màz. shâphikû äs hamèshû panûnên néchívên tàrik säb tû súhæl säb kâríth vanàn, magar kädíras tû ramèshas äs kädírû tû ramèshay vanàn. tíman zan òs nû säb vanún shùbànûy. yí äs nû kành nâv kath. magar az yélí tamí jilas tí jilû säb kâríth vón, sâlimas rùd nû pãnas tànⁱ. dópнас, "à à, vànûy chhú khasàn. vàn khasí nû tû adû kyàh karí? tas mà chhú mòl hêd kûlârûk?" shâphikas tór nû kénh phíkíríh zí sâlimû kath pêth vòlèyí. vónúnas, "tsû kathúv pêth chhakh

dazàn. tsakí chhúy nà sòn azarvún! yíman hay chhú tû chhúkh kyàzí?" phêran dúnàn dúnàn dràyí shâphikû vâpas tû sâlimû ruz tas múday gâñđíth vúchhàn.

jilû òs shàhrúk lâđkû. tasúnd mòl òs tavazàhas manz nòkrì karàn tû tavû kíni òs tas badên badên aphisaran hûnz khâdmath karnúk mòkû mèlàn. átíy äs kâmi tàn' aphisaran mínistaras nish súphârîsh kârîth jilû nòkrì làgûnòvmút. jilas òs nû tyúth tèz dêmàg kénh magar shàhras manz ròznû kíni òs sú gàmûkên lâđkan níchí nazrí vúchhàn. kädíras tû ramèshas òs sú zyàday pahan ròbdâb hàvàn. tímav bíchârêv mà òs shàhàr zành vúchhmútúy? jilûní kathû bùzítth rùdúkh nû vúchhnas tí kànkh shòkh. sòpòr òs tíhíndí gàmû níshí àṭṭhay mìl dūr tû ót tí äs' tím rét' dōyí rét' kúní sàtû gatshàn. sú tí yélí kànkh zyúṭṭh sūt' àsîhékh. sòpòrû äs akh ṭàkì, yétí dây dôhas làvûđ spikaras pêtṭh phílmì bãth äs' chalàn. yélí gàmû shúrêv yí kath jilas vâni, tâmi tròv asan khangâlû. dópna kh, "hatà bèkûlav, shahras manz hà chhí pantsàh ṭàkíyí. prath ṭàkì pêtṭh chhí lãn àsàn dôn dôn mìlan pêtṭh. tatí ṭíkaṭ kadûni habà gav bòní múhúl tàrún. yétíki pãthi chhà bãth gév' gév' lùkh búlavûn". kädíran prítshúnas, "télí tsû kíthû pãthi chhúkh ṭíkaṭ kaḍàn?" jilan tròv béyí asan khangâlû tû vónúnas, "as' chhà ṭíkaṭ kaḍàn? así chhí ṭíkaṭ vâtàn garay."

jilû òs túlû kúlên pêtṭhû. kam az kam gàmû shúrên òs sú yì vanàn. akí dôh yélí bantì prútshnas zí kúlên pêtṭh kíthû pãthi chhúkh tsû bêhàn, kädíran vónúnas tasúndí badlû, "bèkûl chhakhû! pêtṭhû àsûnúk matlab gav mälík àsún. yíthû pãthi óbû ràkhû janglúk mälík chhú."

jilû rùd nòkrì karàn. nòkrì kyàh äs? dúpharas batû hân khêth òs sú bàzras kún chakras nèràn. yétinas vath yíyíhés, tâtíy òs kúní vâñû pénjí pêtṭh bêhàn tû shahrûchí dälílû gàmûkên bòzûnàvàn. yélí kànkh túlû kúl tsaṭàn yà túlû pan vâlàn nazrí gatshíhés, tas òs rath vâlíth pãnsû hêvàn. yús nû pãnsû díyíhés, tas òs kès karnûch damki dívàn. gôđû gôđû òs gasht tí karàn magar vâvû vâvû gòs sú mãshíthûy. vôn' àsas asàmí garay vâtàn tû dúhúk lèn dèn òs tâtì sapdàn. magar akh kath äsûs nû mãshíth gatshàn. sú gâyòv dôhay shàmas shàmas gàmû shúrên sūt' bíhíth darbàr làgún tû tíman shahrúk pòz apòz vanún. "shahras manz chhú sàrínûy mòṭar àsàn. yas nû mòṭar àsí, sú chhú ṭàngas khasàn. magar ṭàngas khasún gâyí shíkas ladan hûnz kãm. shahras manz chhí dàh dàh

pòr makànû àsàn. vèrìyàhan makànan chhú mòṭar tréyímís pòras pèṭh vātàn. shahrûkên dôn kilíjan manz chhí vèlàyatû pèṭhû àmûti lãḍkû tí paràn. shahrás manz chhí bàh haspatàl. sàrívûy khótû bãḍís haspatàlas manz chhí pàntsh hath kamrû. àkís àkís kamras manz chhí zû zû hath bêmàr hékàn rùzítsh." kädíran vónús, "yéli tsû shahar gatshakh, así tí nízi charkhàh karní." jìlan dyútús javàb, "tòhí katí tagívû shahrû mãnz' pakún? vúchhàn vúchhàn gâtshív gàḍí tal."

jìlû òs akí laṭí mãlís sûtí paṭhànkòṭ gòmút. tâtíy às tãmi rèl gäḍí vúchhímûts. rèl gäḍí manz òsún nû saphar kórmút kénh, magar tath òs àndrû nébrû àmút chakar kãrítsh. "alúy, rèli manzûy hà gúsúl khànû tû ṭãch", jìlas dapàn às krakh tsãjímûts nírítsh. magar vúníkês òs nû krakh dínúk mòkúh. tãmi yím yím kûsû rèl gäḍí tû rèli saphras mútlík bùzímûti àsí, tím sãrìy òs sú shúrên títhû pãṭhi bòznàvàn zan tû tas brónh kaní òs sapdyòmút. "tsû kãtsí laṭí chhúkh rèli khótmút", prútshús ramèshan. javàb òs, "tath chhà kànsh shúmàr. bú òsús kâlû pagàh rèli manzûy àsàn". tí òs kúní hadas tám pòz tí. dapàn yítis kàlas sú mãlís sûtí paṭhànkòṭû rùḍ, sú òs dòhay rèl gäḍí hündên khãli ḍaban manz bêhàn tû dàrì kíní chalûvûnên gäḍên tamàshû vúchhàn. amí khãtrû òs tãmisûndís mãlís akí laṭí tasûndís bílà ṭíkaṭ andar atsnas pèṭh júrmànû tí pyòmút barún.

jìlû gav akí patû akh dãlil bòzûnàvàn. "akí dòh òs akh gãmúk sùṭh bùṭh lægítsh rèli manz bíhítsh. mê brónh kaníy àsûs jày. dàrì kíní kórnas àkí ṭhagan àlav. yúthúy àmi gãmúkí dàrì kíní kalû kóḍ, pãṭ'kíní nyúnas béy ṭhagan chandû manzû bãṭvû kãḍítsh. vadan vàn lògún magar tamí sûtí kyàh andíhè." "magar tsê katí læjìy patàh sú òs gãmúk", tàrìkan prútshús. jìlas gav nû savàl karún bardàsht. dópnas, "adû òsû shahrúk? sú kãḍíhês nû kãḍí tâtíy. shahrúkís gãyí äṭhûvay pãni baràbar." kädír lóg sònchas zí shahrúkís katèth chhí pãni àsàn magar prútshnûch hêmàth gãyas nû. jìlû gav vanàn, "béyì laṭí òs mê sûtí akh lãḍkû saphar karàn. sú òs nébrû katí tám ḍãkṭãrì ṭræníng karàn. àmi bíchãrì àsí phìsúkí pàntsh hath rôpyí shàndû gãḍí vòrì manz thãvímûti. súbhas yéli néndrì vóth, shànd òsús títhay kãni magar pãnsû àsís nû kúníy". kädíran prútshús, "sú òsû shahrúk kínû gãmúk?" jìlûní brònṭhúy vónús ramèshan, "dãkṭãrì òs paràn tû gãmúk katí àsíhè? sú àsíhè shahrúk." jìlas gãyí tshôpû. haṭí khãtsûs nû àvãzûy. lãḍkav vónúhas, "byàkh kath van". jìlan díts àchhan mùran. trèsh chéyan tû hót kórún sàph. dópnaqh, "achhà bùzív magar yínû kànsh manzû savàl karívû. lãḍkav hílòv kalû.

jìlan hyót vanún, "akí laṭí òs akh panjèb' mē sūt'. sù shóng bùṭh lăgíthûy. bùṭh òsús kũmtì. dópún agar kăđíth thavû, yí nínam tsurí. súbhas yélí sù néndrí vòth, tas òs bùṭh lăgíth magar pàr òsúhas tsótmút. panjèb' hyót pànas mas kađún. patû lâj así patàh zí tâm' òs bùṭas manz sôn thóvmút tsurí." yí bùzítth gav lâđkan dăhshat. sùhælan vón jìlas, "tsû òsúkh nà rəlí manz khòtsàn?" jìlan vónús, "às' găyí shadàdû. así kús pòshí."

rêth shé marû găyí. jamàl sàbún bàbthûr ashphàk sàb àv akí dōh jamàl sàbún garû. sù òs aslí dílí ròzàn tû chakràh karnû bàpath òs kăshírí àmút. ashphàk sàbas òs dílí manz shàlû dúkàn. jamàl sàbas tû shâphikas nishí jìlûn' tärìph bùzítth kór tâm' phäslû zí bû niman jìlû pànas nish. jìlûn' mäl' mäjí tí kór amí kathí bàpath yakràr. phäslû gav zí ròzdârì patay búlaví ashphàk sàb jìlas tàr sùzítth.

jìlas räv néndûr. akh akh dōh òs tas bàsàn akh akh rêth. "khôdà ditan najàth. vôn' chhas nà kal dràmûts. natû äsûs yétí tí asûl nòkrì. pèṭhû chhú yí méhnath karan vòl lâđkû. yúth tyúth mà chhú", shâphikû äs dúlârì vanàn. yanû tas sâlimas sūt' mútsúkri găyí, tanû äs sô zyàdûtar dúlârì nishíy yívàn. magar àmís nishí òsús nû zyàdû phòràn kénh. yí äs nà màshṭar tû angriz' laphzan äsûs yakdam galtì raṭàn.

ăkhûr khôdà khôdà karàn àv sù dōh. tàr vâts. jìlû òs vôṭû túlàn, "tréyí dóh' chhúm nèrún, lêhàzà péyam pagûhûy shahar khasún." gàmû shúr' äs' kíth' tàn' hì gämûti. yódvay sù tíman ròbay túlàn òs tû ròbay tràvàn òs, magar tíman äs tasûnz sakh mày ganèmûts. dóyímí dōh yélí jìlû sòpòr gatshnû khätrû ṭàngas khót, shúrêv hyót vadún. magar jìlas gav nû algûzàr tí. sù òs nêsûb dílí vòtmút. shâphikan vónús, "balàyí lagay, vatí kârízí hês. khôdà ditan najàth yíman lúṭèran nish. yím chhà path brónh vúchhàn." jìlan kór ṭàngû vâlís paknúk íshàrû tû vónún shâphikas, "así kyàh karan. às' găyí shahrûk'."

béyí dōh shàmas vòt jìlû basí manz paṭhànkòṭ. rəlí hûnz ṭíkaṭ kăđún tû khót gəđí. sìṭ äsûs dàrí tal magar tatêth òs akh khòsh shâkìl navjavàn bíhíth. jìlas vúchhíthûy vóth sù thód tû byùṭh béyís jàyí. jìlan thón panún ṭrank tû bæg pèṭhû kaní tû byùṭh. akh lôkúṭ jòlnû òsús, sù róṭún athas kèth. húmí tarphû òs akh rëshal bíhíth yús jìlûnís ṭrankas múday gāndíth òs vúchhàn. yódvay tâm' jìlas sūt' kath kâr nû, magar jìlas mà tàríhè? jìlas tór gôḍay phíkíríh zí yí chhú kàkh. àmís nishí chhú hêsû ròzún. jìlû òs sònchànûy zí rëshlan vónús, "vânív jínàb, kót tàmm chhú gatshún?" jìlan lòg bóhòdúr.

sunchún âmís chhúnû bàs dyún zí mê chhú gôđnichí laṭí rəlí saphar karún. "væsè chhú así madràs gatshún magar gôđû gatshav dílí tà̀m. âs'í chhí akhsar rét'í dōyí rét'í yòr chakar mà̀ràn". rëshlan hílòv kalúh magar âchh àsas chamkàn. jìlan vónúnas ândûrîy, "musas nû kapas. así róṭúkh gôđay." khôsh shâkil navjavàn òs akhbàr paràn. "yí gatshí badû shâriṭh ínsàn àsún. yínû bíchàras kànḥ ṭhâgíth gatshês", jìlan sunch tû vónún tas kanas tal, "hè bàyà, hêsû rùz'zí. hú rëshal chhúy tsùr. bû zànûnay yí vâriyâh kâlúk." javànan vónús vâpas, "así kyàh karí? âs'í ròzav akh âkís rächh." jìlû gav khôsh, valû sâthì banêv.

rəl gâđ'í päch. kénh kâl gâtshíthûy vóth shòr. darvâzas níshí âs'í tsòr pântsh naphar badí badí kathû karàn. bàsàn òs kas tà̀n'í òsúkh sàmànû tsurí nyùmút. yítisûy kâlas àv akh kòṭhû vòl tû byùth jìlas níshí. âchhav òsús ósh vasàn. jìlan prútshús, "kyà sâ dâllil? vadàn kyàzì chhúkh?" kòṭhû vâl'í vónús, "hè kyàh vanay? bû gòs athû chhalnì. yapäri nihâm aṭæchì. sòrúy òsúm tâth'í manz. chandas chhúm nû ḍabal pãnsû. kyàh karû? dílí chhúm vátún." jìlan díts nazar. rëshal òs panûnîy sìṭ'í pêtḥ bíhíth, magar búthí òs bàsàn khôsh. "âmís àsíhè byàkh sâthì darvâzas pêtḥ. súy àsí gòmút kâr kâríth. vúchh vúchhàn kyàh chhú myänís sàmànas nùlû âchh kâríth", jìlan vón ândûrîy. tas àv kòṭhû vâl'í súnd àr. dópnas, "adû kénh chhanû phíkír. âs'í chhíy nà tsê sût'í." khôsh shâkil navjavànan kâr kalas zìr, zan tû jìlûnì âkís âkís kathí òs täyid karàn. akh chàyí vòl àv. jìlan anûnäv kòṭhû vâl'ís, navjavànas tû pãnas kíts chày. rëshal òs vúchhàn. "tsê dímay gùl'í", jìlan vónús dílû mãnzì.

kòṭhû vòl òs khôsh. tas gav panún gam mãshíthûy. chàyí batû alàvû dítsnas jìlan vúh rôpyí tí. âkís ştëshanas pêtḥ rúkèyí rəl gâđ'í. jìlan vón kòṭhû vâl'ís, "hè húmís rëshûlas nísh rùz'zí hêsû. bû anay trèsh. væsè chúnû parvày kénh, yí tí chhú panúnúy bòy". jìlan hòvnas navjavànas kún tû vóth bôn. jòlnû túlún sût'í.

trèsh hêth àv jìlû vâpas. dílas gòs taslâh zí rëshal chhú bíhíthûy. trèsh pílnävûn kòṭhû vâl'ís. rəl gâđ'í drayí. navjavàn òs nû sìṭ'í pêtḥ kénh. yélí nû sú vâriyâhas kâlas vâpas àv, jìlas lâj phíkír. kòṭhû vâl'ís vónún, "hè yí mà̀ rùd tât'í?" kòṭhû vâl'í vónús, "na sâ, tas kór nà dàrì kín'í kâmitàn'í àlav. sú vóth. panún sàmànû tí nyùn." jìlas péyí nazar. tasúnd bæg òs gâb. navjavàn òs jìlúnúy bæg hêth tsólmút. "magar sú òs myòn bæg",

jilas tsâj krakh nîrîth. kòthû vâli dyútús javàb, "ahan sä tû tsê mà òsúth mê vónúmút. tsê vónúth yí chhúm bòy." jìlan tsyùt panún kalû.

jilas äs hérím bârûth. néndûr äsûs rävmûts. bægas manz äsís bàdàm tû pèpar mäshì húnd sàmànû, yús tasûndî mäli' íshphàk säbní khätrû òs sùzmút. amí alàvû òsús panún dúsû tí, yús ràtas pèthû hênû môkhû sût' òsún túlmút. ràtas gòs türí kòkúr. äkhûr yéli néndûr hyätsnas khasûni, jòlnû dyútún shànd. jòlnûch raz thävûn hâtis gândíth, yúth nû kành tsurí níyí. súbhäy khúlèyas shòrû sût' néndûr. kús tàn' sùtèshan òs àmút. chàyí vâli' äs' krakû dívàn. jìlan díts jòlnas nazar. äty' òsús. chàyí khätrû hétín pänsû kadûni, magari yí kyàh? jòlnas òs bóđ gód tû pänsû gòtsûr äs gäb. "hà khòdàyò, mùdús hà! tàvan hà pyòm", jìlan lòg vadún. lùkh gâyí jamàh. kòthû vâli' vónús, "jàn gav púlsas dyún yítílàh. vólû bû yímáy sût'". "magar trankas kús karí räçhh", jìlan prútshús vadàn vadàn. "bû karas", rèshlan vónús. jilas gav vàray héh, "tsùrûy karyà räçhh. ämíy àsêm gòtsûr tí nímûts. na na!" kòthû vâlis kórún zàrû pàrû, "hè bàyà, tsû ròz yétíy. magari balàyí lagay, yínû trankas thaph tràvakh yalú". yí vâníth gav jìlû púlsas rapòt karní. rèshal às zabardâstì sût'. jìlan sùnch, "adû yitan. mê kyàh chhú sût' tû tì níyí. khabar gòtsûr katí àsên thävûts?"

rapòt lèkhnas læg' pàntsh dàh mínaṭh. havaldàran prútshús, "käsí pèth chhúyí shakh?" jìlan díts rèshlas kún nazar, magari vónún nû kénh. havaldàras kún vúchhíth hílòvún nakàras manz kalû. sùnchún, agar äm'súnd nàv vanû tû yínû patû mārithûy tshûnêm. yúthúy rèl gàđí hûndî ínjúnan chíkh díts, yím dônûvay khât' dòràn dòràn gàđí. rèshûlan äs thävûts jilas athas thaph kâríth. jilas yúthúy hês pèv, tãmi chhúđòv panún athû. sùnchún, tsùras sût' athû làgún tí gav gònàh. àndrû pèthû àv akh lôkút làđkû dòràn dòràn tû tràvûn chalvûní gàđí manzû vôṭh. jilas tsâj' krakh nîrîth. làđkû sùndís athas manz äs tasûnz pänsû gòtsûr.

sítí pèth vät' tû atí òs nóvúy àlam. kòthû vòl òs gäb tû tâthi sût' òs dôn naphran húnd sàmànû tí gäb. tím äs' chày chéní bôn vâthimût' tû sàmànû òsúkh kòthû vâlisûy havàlû kórmút. jìlan díts nazar. tasúnd trank tí òs nû kúníy. tas gav àchhan anígóṭ. àk búzargan kãrnas thaph, tas dyútún dakû. sú tí bàsyòs tsùrûy. "kas pèth karû bórusû? yínû vôn' kãmiz tí nalû kadnam", yì sònchàn sònchàn àv sú làyínû.

rèl gädjì rúkèyí dílí. phútímûtêv kôthêv vóth jilû bôn. ishphàk säbún patàh òsús bægas sütíy ròvmút. síríph òsús yàd zí chàndnì chòk chhú gatshún. 'tót tám kíthû päthi vätû?' nêbar kún dràv. ríkshû väli äsi krakû dívàn. äkís prútshún, "chàndnì chòk tám kòtäh hêkh?" javàb myùlús, "pàntsh rôpyí". "tím katí anû?" òrû yòr dítsún nazar zí kành zäni mà samkhí, magar kành òs nû. ächhan às ósh. särûy yìrì pìrì dràyas. "gàmû shúrên kyàh kyàh òsús vanàn. kädíras òsús hakàràts süt' kädû vanàn tû ramèshas ramû. pànas baràbar òsúm nû kành bàsàn. yùt kàríth tí tròv tímav myàní nèrnû vakhtû ósh. tím kòtäh mà y äsím baràn, magar bù òsúsakh prath sätû grùs vån' vån' ädrû khal karàn. vúchhtû khòdà säban katí dyútúnam tàs!"

jilû byùth pathar. zangav òsúhós javàb dyútúmút. kalû tròvún kôthên manz. kús tàn' àv pätkín' tû dyútúnas kalas phash. amí patû tròvnas athas manz kyàhtàn' tû dràv. jìlan túl kalû thód tû athas manz vúchhên pantsàh rôpyí. path kún dítsún nazar. súy rèshal òs zìth' zìth' kadam túlíth vàpas gatshàn. jìlan túj dòr. magar yitís kàlas sú nâz'dikh vätíhè, rèshal òs ríkshàhas khótmút. jìlas vóth ósh díginí, "bàyí, bù òsúsath tsû tsür zànàn. më dízi mäphì. bù kíthû hòray tsê?"

jilû khót äkís ríkshàhas tû vòt chàndnì chòk. atí kót gatshí? ríkshà välis prítshún, "hè tsû mà zànûhàn ashphàk säb? sù chhú shàlû kàm karàn tû tas chhú khasún mòtar". ríkshà väli vónús, "hatà yàrû! tsû mà chhúkh vatí dólmut? yéti chhú lachhû badên lùkan mòtar. yí chhà lôkút shàhàr? yí gâyí díli. yéti chhú dôhas lükû sàs ràvàn tû hatû bãdi gädên tal gatshàn". jìlas kréhnêv búth. sùnchún, "yíthay päthi òsús bù tí gàmû shúrên vanàn".

yíthû títhû äkís kâshírís dúkàndàras níshí lób tâmi ashphàk säbún patàh tû vòt tasúnd garû. tím tí äsi parèshàn, tíkyàzi shàm òs sapdyòmút. jìlûni särûy dälil bùzìth gâyí tím tí rùzìth. "khär, khòdà säbas havàlû vòtúkh vôn' garû. parvày chhúnû kénh. sòrúy baní nóv", ashphàk säbní mají vónús.

shâphikan kâr tâhâr tû bægûrävûn sàrinûy. "jilû säbûni kín' gav ashphàk säbas badû madad. kârûbàras gòkh sakh húrêr. vôn' chhúkh byàkh vàn mäli hyótmút tû sú chhúkh jilû säbûsûy havàlû kórmút. adû khòdà ditan najàth. dapàn dâ y dôhas chhú äkísûy zangí pêtth àsàn. säríy khârìdàr chhíkh ämisûy nísh vätàn", shâphikû äs äkísûy äkísûy

bòzùnàvàn. kädíran prítshús, "sú kar yíyí béyí yòr?" "hatà khòdà dítan najàth. tasúndí yòr yínûch kath môklèyì vôn'. tas katí chí mahà", vónús shâphìkan. shúri gâyí díl mólùl.

ashphàk säbas òs bóđ makànû. kârûbàr tí òsús jàn. magar jìlas àv nû kíhín' pasand. gòđníkí dôh pêthay rùd sú dùyàn. na òsús vânas pêth dílagàn tû na garas manz. khêvàn tí òs nû khàs kénh. dapàn òsúkh mälûy chhúm nû. kâtsí laṭí kórnas ashphàk säban zòr zí chakras gatshav magar mònúnúy nû. kânsíy òs nû samûj yívàn zí kyàh dälìl chíhí? zan äsíhâs jädi kârimût'. akí dôh nyúv ashphàk säbûni mäli zabardâstì kútúb mìnàr vúchhní. sú byùṭh tatí tí âkís kaní pêth tû hyór khótúy nû. mòṭras khasnas òsús dahshat gatshàn. zû rêth gâyí yíthay päṭhí. magar vôn' gâyí bađû parèshànì hûnz kath. äṭh dôh gâyí jìlas taph khât'mûtís. davàh khyòn, magar kíhín' pharûkh gâyas nû. vúchhàn vúchhàn hyótún sú kamzòr gatshún. dàkṭar tí äsì parèshàn zí dòd hay chhú tû chhú kyàh? khên òsús nû vasànûy. ashphàk säban sùnch zí hàlàt chíhínû ṭhìkh. âm'sûndên garíkên péyí vanún. mälis kârhâs shéchh. sú àv làràn làràn. néchív' súnd hàl vúchhíth làjís dílas thaph. mälis vúchhíthûy àv jìlas vadún. "tsê kyóhò dälìl chhay myàní góbrà? kamyúk dòd chhúy? vanàn kyàzí chhúkh nû", mäli prítshúnas đékas pêth athû thâvith. jìlan mûtsràví vâru vâru âchh. mäli súnzí khôní manz thóvún kalû tû vónúnas, "babà, mê kar níkh gàm vâpas".

8 patsí

sônû batní péyí dūrí pêtîhû nazar. sú mózûr òs kas tàm savàrí húnd bístarû tû tṛank gàdí húndís pashas pêtîh khàràn. dūrí pêtîhû yódvay sàph òs nû bòznû yívàn, magar mózûrû sūnz tshày äs pūrû pūr jàn säbas híshíy. sônû baṭní túl tèz tèz kadam. búthí àsû gàđí yívàn tû gatshàn. lùkh tí äs' nû kam kénh. akí tarphû òs gàđên húnd shòr tû béyí tarphû kanđakṭaran hūnzû krakû. sàrínûy äs zan tsalû làr. lùkav tû gàđêv mǎnzi vath kađàn kađàn yitís kàlas sônû baṭan' tath gàđí brònth kún väts, mózûr òs dràmút. tamí díts òrû yòr nazar, magar mózûrû súnd nāmû níshàn òs nû kúní. sônû baṭní prútsh béyís äkís mózûras tas bàpath magar kénh lógús nû patàh. tatí òsúy nû jàn säbûní nāvúk kànñ mózûr. sônû baṭan' bìṭh äkís vānû pénjí pêtîh tû ósh gòs jārì. “myānī āchh khēn nū dōkhū. sú òs jàn säbûy”, yì sònchàn sònchàn gāyí sônû batan' gōtan.

dāh vāri prān' kath äs. jàn säb òs vāhrí vūhí. aslì òs sú kamí tàm gāmúk ròzan vòl magar pāz shéchh äs nû kāsí patàh. jàn säb òs hamèshû nilí rangúk phêran làgàn. yèzār òsús gōḍav hyór àsàn tû khôrav òs àsàn nanû vòrúy. mas òsús zyùṭh shānan tànì. jàn säbas äs' ath gāmas manz yívàn vōn' shé rêth gāmût'. zyādûtar òs sú mahad säbní garí ròzàn tíkyàzì akh òsús tatí sakh yazath vātàn tû béyí òsús tatí shràn karnas vúshún pòn' mèlàn.

dapàn jàn säbûní màjí òs sú mǎng' mǎng' zàmút. vāriyāhas kàlas yélí nû tas bachay zāv, sô gāyí kath tàm ziyàratas pêtîh tû gāndûn tatí dāsh. amí patay òs jàn säb zàmút. jàn säbas òs nû parnas lèkhnas sūti díl lagàn tû dapàn lókchārû pêtîhay äs tas māt' gílan. äṭhû vūhûr' pānû pêtîhay òs sú garí nèràn tû gāmû gāmû phèràn. jàn säb òs nû pānas mútalík kànñ kath karàn magar yímû kathû katí àyí tû kām' vaní, tí äs nû kāsí patàh. gāmû vāli äs' āth' manz khôsh zì sú òs tyúhúnd garû yívàn tû tíhíndi dād' äs' vāriyāhas hadas tàm kam gatshàn. vārû vārû banèyí jàn säbas sêtîhàh mūrìd.

jàn säb òs nû zyädû kathû karàn. àm tòr òs sú kalû sûtíy javàb dívàn. baṭû garí òsús gəḍ khênúk sakh shòkh. amíy bahànû äsis baṭû panún garû səl kāríth nívan tû panûn' taklìph bàvàn.

sônû baṭan' äs sêṭhàh dêmàgû dàr. gäm' gəmas òs äm'súnd nàv mashhùr. gàmûchí zanànû àsû aksar ämís níshí yívàn tû mashvarû hêvàn. gàmûk' mard tí äsis baḍû yazath karàn. yélí amí zanànan nísh jàn säbûn' karàmàt bùz', sô gâyí parèshàn. "az kalûkís dúnyàhas manz chhà yíman kathan kànñ sùd. yíman kathan pēṭh patsh karûn' gâyí pharsùdû khayäli. makàr lùkh chhí sédyan sàdan ínsànan apûz' karàmàt hävìth phàsûràvàn tû panún matlab kaḍàn. mòn zí kúní sàtû chhí kànñ karàmàt páz nèràn. sô chhí bagvànû súnzì marzì sùt' sapdàn, na kí kànsí makàrû sùndí vanûnû sùt'."

gàmûkên òs ath màmlas manz sônû baṭnì sùt' sakh yakhtílàph. tíman nísh òs jàn säb thadí pàyúk phākìr, yús vízì vízì naní karàmäts òs karàn. sônû baṭnì òs nû jàn säb pànû vúchhmút kénh magar vúchhnûch zórùrat tí kyàh äs? tas òs akí laṭí yúthúy akh säd makàr samkhyòmút, yém' tas yí dāp'zì tí phàn òs thóvmút kāríth. sônû baṭnì äs az tí sô víz pùrû pāthi yàd ...

amí dōh äs sônû baṭan' gar kām kāríth súlíy mòklèmûts. tasúnd khàvand arzan dív òs sàhbas sùt' dōras pēṭh gòmút tû bílùjì tí òsún chakràh karnû bàpath pànas sùt' nyùmút. sônû baṭnì òs az vārìyàhí kälì màlyún gatshún. kénh kàl òs gòmút tasúnzì màjì sakh bêmàr tû tamí àsûnas kàtsàh shéchhí sòzûmatsû zí búthàh vúchhíhây. zindûgì pēṭh kyàh bórùsû chhú?

tàzû kúnd' kórmút phêran lägíth kóḍ sônû baṭnì sóndükû manzû sú dāh rópûyún yús tamí pachh brònṭh rúnís míntû kāríth hyótúmút òs. dāh rópûyún thóvún phêran chandas tû gāḍûn lùng'. "ṭàngû kírày tû gəḍí kírày gâyí tsòr rôpyí tû béyí nímû bāy sùndên shúrên kyút kèntshà khênû khätrû." vúní äs sô nèrnûch sakhrûy karàn zí nébûr' gav àlav, "ràzû bāyì, hêsû ròz." sônû baṭnì díts dàrì kìn' nazar. akh phākìr òs zyùṭh saphèd phêran lägíth. kalas òsús bóḍ sabûz dastàr tû hāṭís krúhún gúlòband. sônû baṭan' vúchhíthûy hyót phākìran béyí vanún, "dúshman hay chhúy zàgàn. kànñ chhúy nû athû shéhlàvan vòl. kütís vatakñ tû kót gatshakh. sôrúph hay chhúy brónh kaní är kāríth." sônû baṭnì pēv hês. tas òs brònṭhúy dûrkàkní húnd shakh. yanû äm'súndís

rünís tarkì gâýí, tanû vòt tasûnzí dûrkàkní mêngan nàr dazàn. akí dôýí laṭí vät' hâlät làyí lày karnas pêṭh tí. sônû baṭnî hûnz hâlät vúchhíth zòn phâkìran zí baṭani gâýí gôtan tû nôskû gav kàrgar. dàrí tal yíth vónûnas, “jädi phúṭûj hay chhanay tayàr thävâmûts magar tsê nay pòshíy nû kénh. tsê hay chhúy khòdà säb madtas.” sônû baṭnî prítshús sarû karnû bàpath, “pìr säb, yí kús chhúm dúshman? nàv vantam.” magar phâkìran vón nû khùlíth kénh, “tsû may bar tamích phíkír. mê chhúy hérím hókúm. bû chhúsay tsê räçh kâríth.” sônû batnî húnd yékìn gav vôn' pòkhtû. sùnchún phâkìr chhú khòdà dòst. âmís pazí nû kùr' kùr' kaḍún. yí âmís vanún òs tí vónún. amí khótû kyàh vaní? dópnas, “bû haz chhasay havâlû. mê na haz chhúy nû tsê varäy kànñ athû rôt karan vòl.” phâkìran vónús, “tsû ròzi bílà vasvàs. tsê nay pòríy nû kànñ. kaḍi nòṭh. dastgìr säbas hay chhú níyàz khàrún.” sônû baṭani gâýí rùzítth. tas òs akòy dãhyún, yús tamí màlyún gatshnû khàtrû thóvmút òs. dópnas, “bab, nòṭh na haz chhúm nû az kànñ. äṭh ànû chhím. agar haz vanakh tû ...”. phâkìran tsâṭ tasûnz kath, “nòṭh chhúy nà gand kâríth. anì jal, bû nay yímay nû patû. mê hay chhú dastgìr säbún àlav”. sônû baṭnî gav sarû zí phâkìr chhú pàýí bóḍ tû sòrúy zànan vòl. yí sùnchíth zí dúshman chhú gálún, kóḍ tamí dãh rôpyún tû dyútún babas. bab dràv krakh dívàn, “gatshì karì äsh. säríy dúshman hay vúḍävímay. tsê nay pòshì nû vôn' kànñ”. sônû baṭani gâýí díł mólùl. sùnchún, “az küt' kälì àyòv mê mòkû màlyún gatshnas, magar kòdratas äs nû marzì. chalò yí tí gav ṭhikhûy. agar nû az yí phâkìr yíyíhè, dúshman thavhân mê pûtsû pàr kâríth. mê chhú kòdrath madtas, mê kyàh karan?” yí sùnchíthûy àyí tas búthís raunak.

dóyímí dôhay péyí sônû baṭani asmànû. sú phâkìr òs tasûnzí dûrkàkní tû amìnà jì húnd garû tí gòmút. tíman tí äs tâm' än tû gän yâhây kath vânimûts, tû nòṭh hétimût'. magar yútúy yòt gav nû kénh. dapàn sônû baṭnî hûnz mäj äs kâlû shàmas tàmm darvàzas kún múday gâñḍíth vúchhàn tû kòrí pràràn. tsìr' ràth kyút dyút tamí amànath. yí shéçh'ì bùzítth gâýí sônû baṭani dèvanû tû hyótún vachh tsètún. magar tamí süt' kyàh andíhè? säd makàr òs gòmút panún kàr kâríth.

“magar jàn säb chhúnû tímav manzû. sú chhú pãz' pãthi malang. yas panún athû pêṭh thóvún, sú vóth thód. póz hay bòzakh tû äs' chhíy âmísûndíy kìn' dóh dóh

kaḍàn. myänís khànûdàras tí chhí tas pêṭh baḍû patsh”, hânìphà jì vón sônû baṭnì. “na na, mê rùz nû vônì kãnsí pêṭh patsh”, vónús sônû baṭnì vâpas. shilà jì äs vúnís tànì tshôpû kãríth. tas rùd nû pànas tànì tû vónûnas, “magar tsê kyàh harjû chhúy. sú mà chhú bíchòr pãnsû raṭàn. akh gâḍû sèr chhú anún. tsû sònch pànay zí bãý säbas kùtâh taklìph chhú”. akh rêṭh òs gòmút arzan òvas nóv sàhàb àmûtís tû tãmíy òs sú talí kìnì ónmút. pãtímís brùnṭhímís òsús hísàb mangàn tû kathí kathí pêṭh òsús saspènd karnûch damkì dívàn. garyúk skùn òs gôḍay ròvmút. vônì hyótún arzan òvas séhtas pêṭh tí asar pyón. sônû baṭanì narmèyí. sùnchún harjû tí chhúnû kénh. àv tû dònyúv, gav tû gàsúv. balàyí tshûnúv, gâḍû sèras àkís chhú vadún.

mahad säbnì zârû pârû sûtì gav jàn säb sônû baṭnì húnd yínas àmàdû. mahad säb às pànû sûtì tû panúnís móhnívís athí anûnävûn jèjìr tí. batû khênû patû yélí arzan òv jèjìrì tyóngúl lóg karnì, jàn säban vónús, “thav sä gòs tyóngúl. kar vônì àrà. mälík chhú rùt karan vòl”. sônû baṭnì hêtsòv kyàhtànì vanún zí mahad säban vónús kanas tal, “malangas chhí sârûy àsàn khabar. tas chhanû vêtshûnävíth vanûnûch zórùrath”. tamòk chêṭhûy dràyí jàn säb tû mahad säb vâpas. arzan òv tû sônû baṭanì rùdì yùt karíth tí ràtì ràtas parèshàn.

tsòrì dóhì patay gâyí arzan òvúnís sàhbas vâpas tabdìlì. dapàn héri pêṭhay òs àḍar vòtmút tû dôn dôhan andar òs tas prànì jàyí pêṭh vâpas yínû khätrû hókúm dínû àmút. yúthúy yí kath nanèyí, gàmúk gàm àv sônû baṭnì múbàrkas. magar sônû baṭanì äs nû garí kénh. sô äs mahad säbnì garí tas gúlì gâñḍíth mähphì mangàn zí bû kyàh äsús jàn säbas mútlík sònchàn? jàn säbas péyíhè sô paran magar sú òs kàlay tatí dràmút.

amí patû sapúd béyí akh vâkàh. akí dôh äs sônû baṭanì garí bíhíth tómúl tsàrà. hangû tû mangû pèv jàn säb vätíth tû mánjín chày. sônû baṭnì àyí nû patsh. az tà. äs sô prath sätû tas mahad säbún gâtshíth samkhàn tû salàm karàn. az àv sú pànû garû. jàn säbas patû kanì tãkíyû thävíth tû zangan pêṭh tsàdar trävíth gâyí sô chày banävúnì. yélí sô chày hêṭh vâpas àyí, jàn säb òs thód vâthíth zan tãsi pràrà. jàn säban kór chày chēnas ínkar. sônû baṭnì péyí nazar, tas òs athas manz sú khílònú mòṭar yús arzan òvàn ràthûy bílùjìní khätrû shàhrû pêṭhû òs ónmút. sônû baṭnì húndì prùtshnú brònṭhúy vónús jàn säban, “yí balàyí kãmì ànì yòr? bû tshûnay yí gôḍû daphàh kãríth.

yí vâníthûy dràv jàn säb vâpas. sônû baṭṇi vòshlèyí. “kümtì mòṭar òs. khabar âmís kyàh ròv?” tas rùd dâý dôhas mòṭrúk phèràn.

béyí dôh yélí hânìphà jì sônû baṭṇí nîshí àyí, tas àsû àchh vôzjí. bàsàn òs zan tû rät rätas äs húshàrûy rûzmûts. sônû baṭṇí prítshúnas, “kéhè dâllil? tsû kyàh chhakh parèshàn zan. khârûy chhà? hânìphà jì vónús, “hatay âs' äs' nà rätas âmìnûní garí. tas òs bashû sakh bêmar. dapàn äs ràth àv sú akh khílònû mòṭar hêth tû lóg tath gíndûní. vúchhàn vúchhàn khótús taph tû gâyas làrní. az súbhäy tshún tímav sú mòṭar dâríth. dapàn vúníkês chhús àràmmûy. âs' katí shóng' rätas”. yí bùzithûy gâýí sônû baṭṇí dûnan. sùnchún, “hay hè, yí àsíhè súy mòṭar. khabar yíman mà làj patàh zí sú òs sòn?” prítshúnas, “bashan katí òs sú ónmút?” hânìphà jì vónús, “khabar hay, dapàn katí tàmm òsún tshòṭû pêṭhû túlmút”. sônû baṭṇí khâts vâlinj bóṭh tû làj jàn säbas manû mãnzí balàýí lagní. “agar nû sú yí balàýí garû manzû kâdítsh tshûnihè, khabar kyàh gúdríhè kòṭhan”. amí kûsû patû gâýí tas zyàday pahan jàn säbûn' thaph. jàn säb yélí tí ath gâmas manz yíyíhè, sô äs tas nîsh vâtíth tas khôr chhalàn. yí rìth rùz títís kâlas jârì yítís kâlas jàn säb òr yívàn rùd.

akh vâri gav jàn säbas gàm yínûsûy. tasúnd lóg nû kànñ patàh. gàmû wâlí äs' sakh parèshàn zí tíhândên dàdên kús karí vôn' yalàj. akí dôh làj patàh zí kâmtàn' òs sú pandàh mìl dùr béyís âkís gâmas manz vúchhmút. mahad säban túlí tré tsòr naphar sûtí tû dràv tas tshàndñí. patàh làj zí ath gâmas manz chhú nû kànñ jàn säb ròzàn. mahad säban yélí gàmû vâlên jàn säbûn' shakûl sùrat vâni, tím gâýí hâràn. amí shaklí húnd òs akh naphar gâmas manz tû tas òs nàv nabû. magar nabas äs' gãmûti lagbag zû vâri gàm trävímûtís. mahad säban yélí nabûn' dâllil bùz, sú pêv asmànû.

dapàn nabas òs lókchàray mòl gúzryòmút. mãj äsûs zyàdûtar bêmarûy ròzàn. nabas òs nû béní bòy kànñ. pântsh shé kanàl zâmin äsíkh yath pêṭh tím gúzàrû äs' karàn. dapàn nabûn' zâmin äs yùsúph säbûnís zâminas sê manzas. yùsúph säb òs nabún zyúṭh pyâtûr tû sú òs bòy marnû patû kúní târikû nabûn' zâmin yatshàn khéní. nabû rùd vâriyàhas kâlas sinû díth, magar yélí yùsúph säban akí dôh tas panûnên móhnívên athí màr dívûnòv, tas räv hêmâth. gàmû wâlí rùd' síríph tamàshû vúchhàn, tíkyàzí yùsúph säbas äs' tím tí khòtsàn. amí patû gâýí nabas gàmû vâlên hûnz naphrat. àthi àsnàhas manz gâýí nabas mãj mãríth tû akí dôh ràthkyút tsól nabû gàmû manzû. amí patû àv sú

gàm kúl dōyí laṭi magar kãnsí sūt' kârûn nû kãnh kath. bas gãmas ãnd' ãnd'i dyútún chakar tû dràv vãpas. mahad säbas nîsh yí bùzîth zí nabû òs malang, tròv gãmû vâlêv asún. "malang àsíhè tû télí katí khéyíhè màr?"

sônû baṭní rùd ósh vasàn. az äs só sakh músibatás manz hênû àmûts. arzan dîv òs bêmar tû yaläjû bàpath òsúkh sú shahrûkís bãđís haspatàlas manz dãkhûl kórmút. az äs' gãmût' tas pandàh dôh yaläj chalàn magar sú òs dôh patû dôh pathûy gatshàn. dàkṭarav òs sônû baṭní mashvarû dyútmút zí bêmar nivún dílí, magar tas äs nû tyüt kharch túlnûch sùrath. panûnikín' phîr sàrínûy äshûnàvan, magar khàs athûróṭ sapdús nû kénh. bílùjì òsún tròvmút hamsàyí garí tû pànû äs haspatàlas manz rúnís nîsh bíhíth. habû kãdlû äsûs lôkûṭ zàm ròzàn tû sôy äsûs batû anàn. magar khênû kyàh òsús yívàn? arzan dîvas äs' gãmût' tsòr dôh kénh khênûsûy.

sônû baṭní péyí vãnû péñjì pêtḥûy néndûr. az äs sô rãt' ràtas húshàrûy. rúnís äsûs nû hàlat thikh. dàkṭarav vónhãkh bêmar chhú zyàdû khótû zyàdû pãntsan aṭḥan dôhan húnd méhmàn. zãmíyan vónúnas, "mê chhú bàsàn, tsû vas garû. akh yíkḥ tatí nazar díth, béyí khàrûhãn bílùjì yurí. khabar chhà kyàh àsí sapdan vòl. tòtí vúchhí mãlis búth." phútmûtêv kôṭhêv äs sônû baṭani haspatàlû manzû drãmûts tû vadàn vadàn baṭû màlyún aḍas pêtḥ vãtsmûts.

gãđí hûndí hàrnû sūt' gãyí sônû baṭani húshàr. ãkís prítshún vakhût. nav àsû bajèmtsû. gãđí hûnz ṭíkãṭh kaḍnû khãtrû yúthúy tamí ṭíkṭí vãlis pãnsû díti, tas péyí ãkís chàyí vãnas kún nazar. akh naphar òs pãthrís pêtḥ bíhíth tamòk chévàn. tamí díts àchhan mùran. à sús òs. tasúnd zyùṭḥ mas tû nyul phêran òs saph yívàn bòznû. sônû baṭní trãv ṭíkãṭh àtíy. pàglan hûnd' pãṭhi tújín dav tû vãts chàyí vãnas nîshí. jàn säb òs tamòk chênas sūt' mast. sônû baṭní thóv tasúndên khôran pêtḥ kalû tû hyótún vadún. jàn säban prítshúnas, "hatûbì, vadàn kyàzì chhakh?" sônû baṭní gãyí vadàn vadàn gítí tû kalû khôran pêtḥ thãvithûy vónúnas, "bab, kùt kàl gòm tshàndàn. mê haz chhay chànyí àsh. nãras manz chhas. az kartam môklanpày, natû màray yétíy pàn." jàn säb gav ròbùdû hyù. lùkan àv nû kénh samûj. ãmís baṭní kyàh takliph chhú? béyí trûh vûhrís jawànas kyàzì chhí yí bab vanàn? ãk' vónúnas, "hatûbì, yí chhúnû bab, yí chhú

gúlàm nâbî. âmîs chhú vúnî khàndar tí karnay.” magar sônû baṭanî äs nû kânsî hûnz kath bònân. sô äs síríph jàn säbûnî kath bònâs pràràn. jàn säban thónús kalas pêṭh athû. sônû baṭnî túl kalû thód. ósh òsús díg'nî vasàn. jàn säban vónúnas, “bû chhús akh mózûr. mê kyàzí chhakh khôran athû lägíth gônâhgâr banàvàn. taklîph kyâh chhúy?” sônû baṭnî vónús, “rùn haz chhúm bêmar. bachnûch chhas nû kânh vómèd. chäníy sath chham.” jàn säban dyútús kalas phash tû vónúnas, “phíkír mû bar. gatsh kót chhúy gatshún. mälík chhú rût karan vòl.” amí patû dràv sú bàkûyan mózûran sût' panûnîs kàras. sônû baṭanî rùzûs vúchhàn. jàn säbas òs az tí gôḍav hyór yèzàr tû khôr äsîs nanûväriy.

sônû baṭnî læg'î zû dôh gàm gâtshíth vâpas yínas. néchúv ónúv sût'. haspatâl väts tû rúnîs ând'î pākhi vúchhín lùkh jamâh. zangan tsâyâs tharû tharû. “traṭh chham pèmûts. pât'imíy garí mà rùzûs bû nêbar? nâzdikh pahan väts tû kâmtànî díts krakh, “âkyà àyí.” lùkav träv jây tû sônû baṭnî vúchh nówúy àlam. arzan ðiv òs ḍókh díth ḍàkṭar säbas sût' kath karàn. kânsî òs nû samûj yívàn zí achànak kíthû pāṭhi gāyí bêmaras pharûkh. arzan ðivas òs athas manz dóḍû gílàsû tû sú òs dâmû dâmû dóḍ chèvàn. sônû baṭnî vúchhíthûy àv tas búthís rang tû kârûn tas athas thaph. tamí vónúnas kanas tal, “mê lób ràth jàn säb.”

béyí dôh gāyí sônû baṭanî tû tasúnd zāmî aḍas pêṭh jàn säbas samkhûnî. chàyí vânas pêṭh väti tû prítshúkh chàyí välis, “hè bàyà, jàn säb katí chhú?” chàyí välis tór nû kénh phíkíríh. tâmî vónûnakh, “kús jàn säb?” sônû baṭnî vónús, “yús hasä mê ùtrû súbhas yétí samkhêv. yas tóhi gúlàm nâbî chhívû vanàn.” chàyí väli vónúnas, “sú dràv ràth shâmsûy vâpas. dapàn òs mê chhú baḍû ður vátún.” sônû baṭnî prútshús, “yòr kar òs àmút?” chàyí väli vónús, “òtray òs àmút. ràth òsús dóyúm dôh.”

arzan ðivas dítsûkh akí haphtû patay haspatâlû manzû chhúṭi. sú òs vônî bílkúl ṭhikh gòmút. dapàn bād'î ḍàkṭar säban vón zí tas òs yalàj galath gòmút. gàmûkís ṭàngû aḍas pêṭh òs arzan ðivas samkhûnî gàmúk gàm àmút. yéli sú ṭàngû pêṭhû bón vóth, màhàd säban rôt' sú nâlûmatí. sâriy äs'î khósh. akh òs arzan ðiv vâru kârû ṭhikh gâzith garû àmút, béyí yí zí sônû baṭnî òs jàn säb pânû vúchhmút.

kénh kàl gâtshíth vón akí dôh màhàd säban sônû baṭní, “tsê kyàh chhúy bàsàn, jàn säb yíyí nà vônì yòr zành?” sônû baṭní díts rúnís kún akh nazar. zyùth vôsh trävíth vónún màhàd säbas kún, “yíyí kyàzí nû? yíyí zórùr, yélí pazí manû kành yàd karês.”

***

9 nâsihath

tas òs nàv avtarû magar vanàn äsis säriy nîkû. nîkû òs nû nîkû kênh bäl'íkí òs así sàrivûy manzû séhtas. amàpóz lôkchârû yús nàv mäli màjî thóvmút òsús, súy gòs dârih. así tí òs nîkû vanûnúy jàn tû sâhâl bàsàn. äs' äs' kúl tsòr yâr, nîkû, ràjû, víjû tû bû. víjas äs' äs' lòlû sàv tòjî vanàn. tòjî kath pêth òsúkh tas nàv kórmút, tí äs nû así patàh. dapàn tasúnd búđî bab òs míłtrî manz rùdúmút tû tâmíy òsús yí nàv thóvmút. tòjî òs hísàbas manz tàkh tû sàsû badên húnd hísàb òs sú óngûjan pêth karàn. äs' säriy äs' âkísûy jamäts paràn. sókùl tí òs kúnúy tû sókùlûch kãm tí äs' säriy yíkûvaṭû karàn. nîkû òs liḍar. yódvay amí khâtrû kân alêkshan òs nû karnû àmút, magar sàrivûy òs sú panún liḍar mònmut. póz hay bùzív, mànûnúk na mànûnúk savâlûy vóth nû zành. tâm' yí hókúm dyút, tí mòn así. tasúnd bàḍav vúchhíth òs nû ày yà vày karnûch hêmthûy pêvàn. gôḍû gôḍû rùdús bû jî-hózurî karnas lób, magar kênh kâl gâtshíthûy tór mê phíkírîh zí nîkû chhú päḍâyîshî liḍar.

nîkû òs pâzi päṭhi liḍar. agar así manz kãnsî khôras kónḍ atsíhè, sú òs pàn màràv. sókùlas manz hargàh kân así ròb hàvîhè yà kítab níyîhè, nîkû òs tas tràvàn ḍâkrû kârih. yâhây kath äs màhlas manz tí. dóyímî màhlúk kân yíyîhè ròb dàb karnî, nîkû òs tas búthî lagàn. así pêth äs nû vâriy vâtàn.

sâtmî jamäts húnd nâtijû dràv. äs' äs' säriy pàs. tíman dôhan äs' zûy chiz àsàn, pàs yà phèl. ḍivîjan yà pãrsantëj kús òs vúchhàn. ḍivîjan òs àsàn vúchhún míḍlas manz, mæṭríkas manz tû tamí khótû thazan jamätsan manz. àm tòr òs jàn paran valên shúrên sêkanḍ ḍivîjan yívàn. phâṣṭ ḍivîjan yún gâyèyî múbârkûch kath. yémîs sêkanḍ ḍivîjanas manz tí zyàḍû pahan nambar àsûhân, dapàn äs' hay kalàs sêkanḍ ḍivîjan chhús. matlab sú tí gav phâṣṭ ḍivîjanas baràbar. mê tû víjas òs àm tòr hay kalàs thâḍ ḍivîjanûy àsàn. bû òsús panûnî nambar vúchhíth khôsh gatshàn tíkyazî nambrav hísàbû òsús níkas patû bûy liḍar banûnúk hakdâr tû yí kath äs' säriy mànàn.

amí dôh äs àthvâr. níkan kór súbhây mê dàrí kíni àlav. mê tràv chày âtiy tû vòtús tasúnd garû. atí vúchhím säriy yâr sãmíth. nîkû òs ràth shâmas màtàmâl gòmút tû habû kâḍlas pêth òsún lùkû hójùm vúchhúmút. sàsû bãḍî

lùkh äs' kãdlas pêṭh bíhíth krakû dì dì pràní kítàbû kûnàn tû hêvàn. níkan vón zí yí kath así bònàvnû khätrû òs sú sêṭhàh bètàb, magar vâpas kíthû pãṭhi phèríhè. tas òs nà màman pàs gatshnas pêṭh sàl kórmut!

kath bùzítth gâyí äs' khósh. así òs vâriyàh kâl gòmút sònchàn zí níshàt shàlûmâr karûhäv chakràh magar pãnsû katí äs' ? garí äs' baḍû múshkílì sàñ sókùl phìsûk' sàḍ sath ànû mèlàn. phìs òs aslì satay ànû magar âḍís âḍís ànas äs' äs' akh akh khònt bamû tsùnṭh khêvàn. vóni hay chakras gatshûhäv tû kíthûpãṭhi? pædal mà hêkûhäv gâtshíth. yí àv akh mòkû yémí sût' äs' dílûch múràd hêkûhäv pûrû kãríth.

phäslû gav zí sãriy túlav panûní panûní kítàbû sût' tû gatshav habû kãdal. magar myàní kítàbû yín alag thavnû tû sàrivûy pótús kûnûnû. myàní kítàbû àsû kòrû naví, zan tû vún' àsû bàzrû anímatsû mê mà àsû vâriyas zành yímû mûtsràvímatsay! amàpóz yúhúnd navêr vuchhíth òs myànêv dôyav tsàṭh-bàjav amíkís brónh kavras tû pót kavras pêṭh panûni panûni nàv likhímût'. sòn màṣṭar jì mahí kàkh òs ath kathí sêṭhàh pãband zí sàrinûy shúrên gatshí panûni panûni kítàb àsûni. myãni yím tsàṭû bàj äs' màrû níshí bachnû khätrû myànêy kítàbû màṣṭar jìyas hàvàn. panûní kítàbû àsû tímav kar tàn' rósúlì karû välís kûníth khèmtsû.

sàrivûy tújí panûní panûní kítàbû sût' tû dràyí. mìlành akh pædal pãkíth väti äs' habû kãdal. atí äs pãzi pãṭhi dívay. lãḍkû äs' krakû dívàn ...'tìsrì jamàt kè líyè ... chòthì jamàt kè líyè ... chhaṭì jamàt kè líyè ... lùkû arsàthàh òs. prath kítàbí äs varakh phírì phírì yívàn sàm hênû. kòsû kítàb kòtàh laví tû pûrû sêṭas kãts pãnsû vatan, ath pêṭh òs sakh bahas sapdàn. jamàh gãmût' lùkh tí äs' panûni panûni rày dívàn. yímû kítàbû jàn haythas manz àsûhãñ, tíman òs baràbar nêsûb kûmath yívàn. yímû kharàb hàltas manz àsûhãñ, tíman òs tamíy hísbàbû kûmath yívàn. níkan vón así kanas tal, zan tû kành tsûrû kath äs, "yínû kành vúnì panûni kítàb kãḍív. gôḍû karav pûrû pãṭhi sarû zí kath jàyí kyúth kûmath chhú yívàn." äs' rùd' vâriyàhas kàlas yapàrí apòr tû apàrí yapòr karàn. äkhûras àkís jàyí jàn rêt vúchhíth kají así panûní kítàbû. sêṭas manz àsû shê shê kítàbû. akh akh sêṭ òs así tsôn

rôpûyan tû aṭhan ànan pyòmút. nêsub kûmath vâthê phî sêṭas zû rôpyí tû tsòr ànû. magar sànen kítàban hûnz kath äs alag. äkís kítàbí òs milí sûtí dróv lógmút tû äkís äs'í nû gôḍûnîk'í trê varakh kúníy. dôn äs'í nû sar varakh tû akh äs pàní manzû vâpas khârmûts. bàkay kítàban hûnz hayath tí äs nû jàn kênh. trê sêṭ kûn'í así masàh masàh pàntsan rôpyan. así zân'í tím tí gânimath. vôn'í àyí vâri myòn sêṭ kûnûnas. kânkân khâridâr òs sîríph jàn sêṭûy tshândàn magar níkû òs nû vúní kûnûnas tayâr. äkís dastâris yélí patàh lóg zí así nîsh chhú nóv sêṭ, sú pók así patû patû. magar níkan kórnas títhû pâth'í javâb zan tû níkû bóḍ bàrû bàpâr'í òs tû dastâr'í òs akh lôkút mókút phêrí vòl. "hè dísä! zû ànû nítû kûmtas alàvû", dastâr'í vónús. níkû vóthús vâpas, "hà mê masà hàv zû ànû. así chhay nû tréyav rôpyav kam barâbâdî." sú bíchârû drâv sarûd gâtshíth. khâridâran manz òs akh lâḍkû mälís sûtí àmút. lâḍkû òs aklí tû shaklí än tû gân asíy hyù, amâpóz mòl òsús bàsàn baḍû búrdbâr. kalas äsûs karâkûlí lægíth. kath karnû sûtíy òs sâhâb bàsàn. kâdlû apârí òs akh naphar yémis nîsh jàn hàltas manz pràní kítàbû àsû mèlàn. dapàn sú òs asûl asûl kítàbû gôday thaph díth mäl'í hêvàn. mújí môlû hêvàn tû drôgí môlû kûnàn. magar âmís sâhbas äs nû tatí barâbâdî àmûts. dapàn òs sêṭ gatshí pâz'í pâth'í jàn àsún tû kûmath díyihê mòkûl. níkas àv yí khâridâr pasand. âmísúnd kath karnúk târîkû òs sêṭhâh rût. así sûtí òs tàṭhya kâr'í kâr'í kath karàn. "âmís habà nèrí jàn màl", níkan vón así lôtí pâṭh'í". "así nîsh chhú jínâb túhúndí pasandúk sêṭ, magar kûmath gatshí ṭhikh mèlún", níkan vón sâhbas. sâhban vónús, "adû kaḍàn kyâzí chhúkh nû, rôpyan hûnz chhà kâmi". níkan nyúv sâhâb äkíth kún tû kórún así àlav. sâhbas àv sêṭ hàvnû. sâhâb gav khôsh tû vónún, "vúchhív sä góbrav, yétí chhí dúshman vâriyâh. lûkan chhú àsàn azarvún. vúní saman sâriy. akh karí akh kath tû byâkh karí byâkh kath. chhúnà salâh äs'í pakav sâriy garû. tâtíy bíhíth karav hísb. adû yí tôhí vâtí, tí nítav. akhtúy chéyív sàní garí chàyâh. níkan hílòv kalû, zan tû tâmísúndí manû múvâphík kath gâyí. así kún trävûn títhûpâṭh'í nazar zan tû vanàn òs, "chhívà vúchhàn myòn kamâl? ath hà chhí vanàn khâridâr tshândún".

sâhban rôṭ kítàbû sêṭ athas manz tû dópún, "vâlív sä pâkív". ratshâh pâkíth kór sâhban äkís ṭàngû vâlís àlav. ṭàngû àv brònṭh kún. sâhban vón tas kyâhtàm yús nû así

büz. äs' khät' tângas. múphtúkís tângas àv saväri khênas bađû mazû. mê vón níkas kanas tal, "así kót chhú gatshún?" níkan khêv mê búth, "bèkûl chhúkhû? así kyàh chhú ath sanún, yót níyí tû tót". mê kâr tshôpû. bàkay zû äs' tângas pêt̄h bíhíth títhû pät̄hi zangû hílavàn zan tû gúri sündí badlû tímay äs' tângas lamàn. mê läj sàhbû sündís néchívís süt' yàraz. tas òs phúṭbàl gíndúnúk sêt̄hàh shòkh magar gíndún òsús nû tagàn. mê dópús kénh chhúnû parvày, bû héchhínàvath. mê òs dèvàn bàgû akí laṭí súlúnís ṭimas tû mājìdúnís ṭimas pànûvāni phúṭbàl gíndàn vúchhmút. yélí súlúnís ṭimas gòl gav, mājìdan díts krakh "gòl hà ... ". súlan túj thàpûr tû kãḍûn mājìdas. dópnas krakav süt' chhà gòl gatshàn. gòl karnû vízì chhí àsàn sìṭì vàyínì, tû sìṭì katí chhay. mājìdas äs pãz pät̄hi sìṭì mãshíthûy gãmûts. mê vón sàhbû sündís læḍkas, "tsû thāvízì gòḍay sìṭì ànít̄h tû bàkay gáyí myānì kām.

tàngû rúkêv. sàhàb vóth tû dítín tângû vālís pānsû. äs' pāk' sāríy sàhbas patû patû. kòchav kòchav phìrít̄h vät' äs' sàhbû sünd garû. makànû òsús jàn bóḍ, pàntsh tàkh. àngûnas òsús sìmaṭh kārít̄h. sàhban béhnäv' äs' dèvàn khànas manz tû pànû tsāv andar. äs' äs' chày tû bākírkhāni khênû khātrû bètàb. kénh kàl gātshít̄h àv sàhàb vāpas tû tas süt' àv samàvār hêth tasúnd móhnyúv. sàhbû sündì læḍkan ānì kap tû thāvín así bròthû kaní. móhnív' phír kapan manz chày. vāríyàh kàl prārít̄h tí vāts nû bākírkhāni. níkan hêtsòv äs khòlún zí sàhban vón, "chéyív sã góbrav jal jal. patû chhúnà hísb̄ab karún". así tór phíkíríh zí bākírkhāni vākírkhāni chhanû kénh. yít̄hû títhû chéyí así chày. sàhban vāhròv kítabû sêt̄ t̄èblas pêt̄h. ānakh lògún tû hétín ākís ākís kítabí varakh phírûnì. ath kāmí lóg óḍ ganṭàh. así läj phíkír zí garík' nèran tshànḍnì. äs' äs' nà garí tsurí tsurí drāmût'! äkhûr túl sàhban kalû thód. kítabû dítsan néchívís athí. ānakh kóḍún tû thóvún t̄èblas pêt̄h. zyùth vósh trävít̄h vónún níkas kún, "sòrúy hasä òs góbrà ṭhìkh magar akh valèkín chhú". así tór nû kíhínì phíkíríh. äs' rùḍ' tas kaṭû chéshmaṅ vúchhàn. sàhban tòr así phíkíríh, "vúchhiv sã, nāvís sêt̄as chhú kũmath tsòr rôpyí tû àṭh ànû. nêsûb kũmath vòtús zû rôpyí tû tsòr ànû. magar yímû kítabû chhí béyí tí dōyav læḍkav parímatsû. tyúhúnd nāv chhú kítaban pêt̄h sàph sàph líkhít̄h. lêhàzà gatshí dôn rôpyan tû tsôn ànan béyí dōyí latí nêsûbà nêsûb. yít̄hû pät̄hi

vòt sêṭúk kúl kùmath nav ànú". ṭòjan lòg yakdam óngjan pêṭh hísàb karún tû níkas kún vúchhíth hílávûn gardan. matlab sàhbû súnd zabäni hísàb chhúy ṭhìkh. níkas khót àchhan rath. akäy nazar trävûn ṭòjas tû ṭòjí zan tsamêv. mê vón sàhbas, "na jínàb, yímû kítàbû chhanû mê tí zành parímatsû tû byàkh kath paríhè. bû òsús nû yímû zành jòlnû manzû kadànûy. yím zû nàv chhí myànêv dōyav yàrav síríph màṣṭarjì súndí màrû níshí bachnû khätrû likhímûṭ". níkan kór myänís vanûnas täyid magar sàhban mòn nû kênh. dópún, "vúchhív sä góbrav, hísàb gav hísàb. bàkay gav lòl tû mày, sú gatshí barkaràr ròzún. adû yélí yapäri äsív pakàn, yún gatshí. yí bùzítav panúnúy garû". níkas vôshlêv búth. bû gòs zan rüzíth. níkan vónús, "adû jínàb, télí dítav así kítàbû vàpas". sàhban vónús, "ahan sä góbrà dímûhäy, magar tíman lyùkh nà gúdà jìyan panún nàv". así träv path kún nazar. sàhbû súnd lãdkû òs véṭhí narkäni kalmû sûtí kítàban nàv lèkhàn. así pêv zan tû asmàn kalas pêṭh. äs' rùd' sàhbas àrû hatsav chéshnav vúchhàn. magar sàhbas gav nû asar kénh. yitís kàlas dräv gúdà jì kítàbû hêth tû tsàv dōyímís kúthís manz. sàhban kór tas àlav tû vónúnas, "pakh sä jal, kàpíyû anav nà?" sàhban hyäts béyí nèrnûch sakhar karûni. así kún vúchhíth vónún, "tôhí kyàh sùnchúvú vônî? mê gatshi nà tsèr." mê vón níkas kanas tal, "ratús vônî yí díyíy tû tí." "achhà díyíy", bíchäri búth lägíth vón níkan sàhbas. "adû tath chhà kànñ vaḍ", sàhban vónús. chandû manzû kãḍín pänsû tû thävín níkas athas kêth. níkan gãnzûräv, "yím hay chhí pàntsay ànú!" sàhban kãr níkas héri pêṭhû bôn tám nazar tû vónúnas, "ahan sä tû tsòr ànú dítímavû nà ṭàngas. mê kyà khêvû kénh? ..... achhà yí rãṭítav akh ànú béyí. tóhí tí kam vôpar chhívû?" yí vãníth kóḍ sàhban akh ànú béyí tû dyútún níkas.

phúchímûtsav zangav dràyí äs' nêbar. zû àsû bajèmtsû. akh ṭàngûvòl òs nébrû kaní savàrí pràràn. níkan prítshús, "hè bàyà, yí kús alàkû gav?" ṭàngû vãli vónús, "yí gav góbrà zänû kãdal". así dítis akh àkís kún nazar. säriy äs' dam phútí. yùtãh dùr ... garû kíthûkãni vátav. níkan kãr hêmãth tû vónún ṭàngû vãlis, "hè, bàl gãrḍan mà gatshakh?" ṭàngû vãli hílòv kalû, "adû gatshav". äs' khãti säriy ṭàngas tû ṭàngû vãli lòy gúris kamchû ṭàsàh. ṭàngû rùd pakàn. bû òsús sònchàn garí kyàh vanav katí äs'. yí sònchàn gòs bû khabar kaman gòtan. achànak gav mê ṭàngû vãli súnd àlav kanan, "vãsív sä ṭàṭhêv". mê dítis nazar. äs' äs' bàl gãrḍan vãtímûti. níkan prítshús, "así kùt

chhú bàyà dyún". òàngû vâli dyút gúris phashàh tû vónún, "tôhi chhívû panûni bachû, tôhi banyà zyàdû hyón. tôhi dítav síríph shê ànû". níkas gav zan tû àchhan anígót. chandû manzû kâdín sàhbû sündi dítímût' shê ànû tû kârin òàngû vâlis havâlû. òàngû vòl dràv.

garû atsnû brònṭh bìṭhi âsi âkís kaní tharas pêṭh thakh díní. mê péyí panûnis khóhvûris athas kún nazar. ath manz äs vúní tí sô sûtal mùjüd yémí sût' mê kítàban gand òs kórmút. jígras vâthím khanjar. níkas kún trävûm nazar. tas zan äs maskhû sùrat gämûts. mê róṭmas athas manz athû tû vónúmas, "yí gav tû tí gav. magar akh nâsihath thav yàd. yínû brònṭhús kânsí sàhbas kítàbû kûnakh".

***

www.mkraina.com